

**Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická**

Bakalářská práce

Evropská měnová unie – komparace vybraných států

Lukáš Kolář

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program Mezinárodní teritoriální studia

Studijní obor Mezinárodní vztahy a východoevropská studia

Bakalářská práce

Evropská měnová unie – komparace vybraných států

Lukáš Kolář

Vedoucí práce:

PhDr. Mgr. Petr Jurek

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2012

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval samostatně a použil jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2012

Děkuji PhDr. Mgr. Petru Jurkovi za odborné vedení a pomoc při tvorbě mé bakalářské práce.

Obsah

1	ÚVOD	6
2	MĚNOVÁ UNIE – VYMEZENÍ POJMU	9
	2.1 Optimální měnová oblast.....	10
3	HISTORIE MĚNOVÉ INTEGRACE V EVROPĚ	12
	3.1 Cesta k vytvoření Hospodářské a měnové unie.....	13
	3.2 Delorova zpráva	13
	3.3 Maastrichtská smlouva	15
	3.4 Etapy pro přijetí eura	15
	3.5 Maastrichtská kritéria	16
	3.6 Pakt stability a růstu	18
	3.7 Evropský systém centrálních bank	19
	3.8 Evropská centrální banka.....	20
4	KOMPARACE VYBRANÝCH ČTYŘ STÁTŮ	22
	4.1 Slovensko – vstup do EU a eurozóny	22
	4.1.1 Maastrichtská kritéria Slovensko	25
	4.1.2 Slovensko po zavedení eura	26
	4.2 Řecko – vstup do Evropského společenství a eurozóny.....	29
	4.2.1 Maastrichtská kritéria Řecko.....	30
	4.2.2 Falešné řecké údaje o konvergenčních kritériích	32
	4.2.3 Ratingové agentury a Řecko.....	33
	4.2.4 Řecko po zavedení eura.....	34
	4.3 Španělsko - vstup do Evropského společenství a eurozóny	36
	4.3.1 Maastrichtská kritéria Španělsko.....	37
	4.3.2 Španělsko po zavedení eura	38
	4.4 Německo – vstup do Evropského společenství a eurozóny.....	41
	4.4.1 Maastrichtská kritéria Německo.....	42
	4.4.2 Německo po zavedení eura	43
5	ZÁVĚR	48
6	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ	51
7	RESUMÉ	57

1 ÚVOD

Pro svou bakalářskou práci jsem si vybral aktuální téma, které se týká evropské měnové krize a ovlivňuje ekonomiku především členských států eurozóny. Hospodářská a měnová unie vznikla ve své bezhotovostní podobě v roce 1999, kdy do ní vstoupilo 11 z celkových 15 tehdejších členských států Evropské unie. V roce 2001 do měnové unie při jejím prvním rozšíření vstoupilo Řecko jako jediný stát. 1. ledna 2002 přešly všechny členské státy eurozóny na společnou měnu euro, a postupně tak nahradily své národní měny. V dalších letech přistoupily do eurozóny postupně Slovinsko, Kypr, Malta, Slovensko a zatím posledním státem, který se připojil k eurozóně, byl v roce 2011 pobaltský stát Estonsko. Celkově nyní v EU platí eurem 17 států. Na začátku roku 2008 v USA vypukla ekonomická krize, které se záhy stala krizí celosvětovou, a ovlivnila tak i ekonomiku uvnitř EU. Do této situace se dostaly prakticky všechny státy v Evropě.

Tato bakalářská práce analyzuje celkově čtyři státy eurozóny, jejichž situace je odlišná. Konkrétně se jedná o Slovensko, Řecko, Španělsko a Německo. Státy budou rozděleny na dvě části, z nichž v první skupině se objeví státy, pro které vstup do eurozóny byl neutrální a jejichž ekonomika nezatěžuje příliš ostatní členské státy eurozóny. Naopak do druhé skupiny jsem zařadil dva státy jižní Evropy, které se pro eurozónu staly velkým břemenem. Cílem práce je především poskytnout čtenáři jasné důvody, proč se některé státy dostaly do tíživé ekonomické situace, a některým naopak vstup do eurozóny pomohl, i když podmínky vstupu do eurozóny byly pro všechny státy na začátku jednotné.

U těchto čtyř států si budu klást výzkumné otázky, které budu moci analyzovat ve vzájemných vztazích mezi státy. Mezi společné výzkumné otázky pro všechny tyto čtyři státy patří například: Jaké byly důvody států pro vstup do eurozóny? Za jakých okolností státy do eurozóny vstupovaly? Splnily státy všechna konvergenční kritéria? a další. Zároveň také položím dílčí otázky pro státy, které mají relativně dobrou ekonomickou situaci, a pro státy, které se potýkají s krizí. Tyto otázky jsou například takové: Zapříčinily krizi eurozóny stejné problémy? Jsou v Řecku a Španělsku totožné problémy či odlišné?

Práce se snaží hledat odpovědi na otázky, které jsou spojené s celým průběhem měnové unie od jejich počátků až do současnosti. Mezi otázky, na které bych chtěl nalézt odpovědi,

patří například: Proč vznikla měnová unie? Jaká byla cesta k tvorbě samotné měnové unie Evropy? Jak ovlivnili vznik měnové unie názory monetaristů a ekonomistů? Jak se se změnou na euro vypořádaly státy, které přijaly jako první společnou měnu a jak se s ní vypořádalo Slovensko? Byla příčinou krize eurozóny pouze světová ekonomická krize?

Evropská unie se v současné době nachází v těžké situaci a se samotnou EU je spojena i Evropská měnová unie. Evropská měnová unie se v posledních letech potýká s nejistou budoucností. Od svého vzniku na počátku 90. let 20. století se musí měnová unie potýkat s problémy, které se ještě prohloubily v roce 2008, kdy vypukla celosvětová ekonomická krize. Současná složitá situace Evropské měnové unie se dotýká nejenom občanů EU, ale má dopad prakticky na ekonomiku celého světa, a proto tak závažné a aktuální téma reflektuje i moje bakalářská práce.

Tvorba měnových unií probíhala v minulosti především z historických, existenčních, ekonomických a také politických důvodů (Sychra, 2009, 32). Současná měnová unie EU splňuje většinu těchto důvodů a jejím vyvrcholením bylo po dlouhých jednáních na začátku 21. století vytvoření měny euro, která je v současnosti nejpoužívanějším platidlem v Evropě. Samotná měnová unie se však netvořila lehce a již od jejích počátků vyvstávala otázka, zda měnová unie a s ní spojená společná měna pro obyvatele Evropy přinese více užitku, či nedostatků. Nikdo však na přelomu tisíciletí nemohl tušit, jaké budou následky měnové unie EU po dvanáctiletém působení eura.

Pro pochopení, co vlastně měnová unie znamená, vysvětlím ve své první teoretické kapitole, jaké jsou základní rysy měnové unie a její vlastnosti. V této kapitole se rovněž zmíním o tvoření měnových unií v historii. Základní vysvětlení pojmu měnová unie je důležitou částí mé práce k pochopení následujících kapitol v mé práci. V teoretické kapitole zmíním rovněž optimální měnovou oblast, jež bývá často přirovnávána k eurozóně.

Následuje již analytická část, rozdělená do několika kapitol, ve kterých bych se rád věnoval samotné tvorbě měnové integrace v Evropě a také institucím, které jsou součástí evropské měnové unie. Ve své práci zmíním důležité mezníky tvorby měnové integrace, zejména po skončení druhé světové války. Dotknu se především zásadních událostí, které ovlivnily vytvoření HMU. Mezi ně patří Delorsova zpráva – návrh etap pro uskutečnění hospodářské a měnové unie, ale nejdůležitější úlohu pro vytvoření měnové unie hrála Maastrichtská smlouva – tvorba měnové unie rozdělená do třech časových fází (Sychra, 2009, 45-71). Z institucí evropské měnové unie se budu věnovat převážně Evropské centrální bance.

Tato kapitola plní nezastupitelnou roli při hledání odpovědí na výzkumné otázky, které jsou zmíněné výše a také jsou důležité pro samotné určení cíle v mé bakalářské práci. Zejména konvergenční kritéria budou v mé práci často zmiňována z důvodu jejich neplnění.

V centru pozornosti mé práce stojí transformace národních měn na euro ve vybraných státech Evropy. Jedná se o Slovensko, Řecko a Španělsko a Německo. Německo jsem si zvolil, neboť patří mezi ty státy, jež se jako první rozhodly přijmout společnou měnu a začlenit se tak do systému eurozóny, a patří v současné době mezi největší ekonomiku Evropy společně s Francií. Slovensko vstoupilo do EU až v roce 2005 a na vstup do eurozóny a přijetí eura čekalo čtyři roky. Euro tedy přijalo Slovensko na začátku roku 2009.

Ekonomická krize, která vypukla v roce 2008 a postihla celý svět, Evropu nevyjímaje, prohloubila problémy států eurozóny. Prakticky všechny státy Evropy se dnes potýkají se zhoršenou ekonomickou situací a snad nejvíce se tato situace dotkla států jižní Evropy. Proto bude v této kapitole kladen důraz na poukázání hlavních a společných znaků vedoucích ke zhoršení ekonomické situace v těch to státech. Zaměřím na dva státy jižní Evropy, a to konkrétně na Řecko a Španělsko.

Práce vychází z níže uvedených zdrojů. Situací tvorby evropské integrace a jejím fungováním se zabývá mnoho autorů a existuje dostatek zdrojů na toto téma. Budu používat jak literaturu, tak i prameny, které jsou ekonomické a politologické. Současně pro mou práci budou důležité elektronické zdroje. Elektronické zdroje z důvodu své aktuálnosti budou použity především v poslední kapitole, která se týká současné krize spojené s eurozónou. Využité informace pocházejí zejména z oficiálních stránek EU, portálů věnujících se EU, portálů národních bank a aktuálních článků na internetu.

2 MĚNOVÁ UNIE – VYMEZENÍ POJMU

V této kapitole popíšeme základní charakteristiku, co taková měnová unie znamená, jaké jsou její definice a co z nich vyplývá. Zároveň se také budu zabývat optimální měnovou oblastí, jejíž koncept byl vytvořen v polovině minulého století. Optimální měnová oblast bývá přirovnávána některými ekonomy a politiky k eurozóně.

Na jednoznačné definici měnové unie doposud nepanuje shoda. Nejobecněji lze měnovou unii popsat jako: „Měnovou unii, která je charakteristická tím, že měny členských států jsou neodvolatelně fixovány jedna ke druhé při neměnných měnových kurzech, měna každého členu musí být bez přerušení plně konvertibilní s měnami ostatních členských zemí, žádná členská země nesmí zavádět ekonomické a měnové restriktce, nezbytnou podmínkou je vysoký stupeň koordinace národních hospodářských politik, pokud nejsou řízeny z nadnárodní úrovně. Vyvrcholením daného procesu utváření hospodářské a měnové unie je sjednocení všech národních měn členských států v jednu společnou měnu, působící jako jediná zákonná měna na celém teritoriu“ (Cihelková, 2004: 180).

Pod pojmem měnová unie si ekonom Cohen představuje: „seskupení dvou nebo více států, které sdílí společnou měnu nebo její ekvivalent“ (Lacina; Rusek, 2007: 20). Některé zdroje navíc podle Laciny tuto formulaci rozšiřují a do měnové unie zahrnují i systémy národních federací, do nichž patří například Spojené státy americké nebo imperiální seskupení, které představovalo dříve například Rakousko-Uhersko (Lacina; Rusek, 2007: 20).

Zjednodušeně lze tedy říci, že měnová unie znamená opuštění jednotlivých národních měn a nahrazení těchto měn jednotnou společnou měnou a také plnou centralizaci této společné měny do jedné instituce, kterou představuje společná centrální banka. Je však vhodné připomenout, že existují volnější formy měnových unií a jejich integrací. Tyto volnější formy měnových unií jsou především provázány tím, že národní banky i nadále vydávají měny, ale musí být používán systém fixního směnného kurzu. Další volnější formou měnových unií je situace, kdy jednotlivé národní měny nejsou nahrazeny společnou měnou, ale stát přijme po dohodě mezi státy měnu silnějšího partnera. Tato situace se nazývá dolarizace.

Cohen rozděluje měnové unie navíc na mezinárodní měnovou unii nebo na multilaterální unii¹. Tyto měnové unie jsou podle Cohena brány jako seskupení více států, jež se shodnou na

¹ Lze též použít pojem „regionální měnová unie“, který je uváděn zejména v odborné literatuře.

nahrazení svých národních měn měnou společnou. Cohen však také definuje národní měnovou unii. Ta podle něj vzniká historickým vývojem a postupným vytvářením federací (Lacina; Rusek, 2007: 21-22)

Podobně jako Cohen, tak i Robert Mundell rozlišuje dva pojmy. Tím prvním je měnová oblast a druhým měnová unie. Oba tyto dva pojmy mají společnou jednu vlastnost, a tou je nastavení fixního kurzu měny. V dalších aspektech, se již tyto dva pojmy neshodují a rozdíl lze především najít v počtu měn, které se používají v oběhu na daném teritoriu. Měnová oblast je charakteristická tím, že na svém území používá dvě nebo více měn, které jsou na sebe fixované. Takovou měnovou oblastí podle Mundella může být například Evropský měnový systém. Za měnovou unii pak Mundell považuje například eurozónu. Ta používá jen jednu společnou měnu pro několik států. Robertu Mundellovi se budu věnovat i později v jeho představách o optimální měnové oblasti (Lacina, 2007: 17).

2.1 Optimální měnová oblast

S pojmem optimální měnové oblasti přišel v roce 1961 již zmiňovaný americký ekonom Robert Mundell ve svém článku Teorie optimálních měnových zón. Tato teorie je uváděna jako model pro srovnání nákladů a přínosů států eurozóny. Práce tohoto amerického ekonoma zkoumá dopady asymetrických šoků na ekonomiku států. Mundell se snažil ukázat, jak se státy dokáží vyrovnat s přechodem vlastní měny na společnou měnu. Mundell zdůraznil ve své teorii optimální unie především mobilitu pracovní síly a integraci finančních trhů. Na Roberta Mundella navázali i další ekonomové jako Peter Kenen a Ronald I. McKinnon (Ghannadian; Penovska, 2011: 283-284).

Asymetrické šoky se nedotýkají všech členských států oblasti, ale týkají se jen několika regionů či částí, zároveň sledují odlišnosti v tom, zdali státy používají národní měnu nebo měnu společnou. Tyto asymetrické šoky se vyskytují na obou stranách, jak na straně nabídky, tak na straně poptávky (Brůžek; Smrčková; Záklasník, 2007: 179). Uvnitř kvalitně fungující optimální měnové oblasti by se neměly vyskytovat velké rozdíly mezi státy, pokud však dojde k opačné situaci, bude každý stát zasažen rozdílně. Asymetrické šoky se dotýkají především států s nedostatečnou finanční flexibilitou nebo států, které netvoří s ostatními členy dostatečně provázanou ekonomickou oblast. Podle Mundella je vhodné přejít na společnou

měnu jen tehdy, až bude dosaženo určité sladění mezi státy, aby nedocházelo k asymetrickým šokům a státy tak nebyly ohroženy (Brůžek; Smrčková; Zákasník, 2007: 89).

Rozdílná ekonomická síla členů oblasti vede v Mundellově představě také k tomu, že používání společné měny v této oblasti přináší rozdílnou míru inflace a nezaměstnanosti. Společná měna může fungovat jen za předpokladu určité sladění na celém území oblasti. Výskyt asymetrických šoků může být poměrně vysoký, a to hned z několika důvodů. Například při situaci, kdy nemohou být upraveny úrokové míry pro každý stát zvlášť, v mobilitě pracovní síly, atd.

Teorie optimální měnové oblasti si klade zodpovězení otázky, zda přesun na nějaký nadnárodní orgán, který v eurozóně představuje Evropská centrální banka, bude mít dostatečnou sílu na to, aby dokázala řídit všechny členské státy a poskytovat všem státům dostatečnou konkurenceschopnost. V tomto ohledu to má ECB velmi složité z důvodu rozdílné ekonomické situace svých členů. Rozdílnosti ekonomické situace států eurozóny se bude věnovat samostatná kapitola. ECB nastavila podmínky pro všechny státy na stejnou hodnotu, ale tyto hodnoty nejsou pro každý stát stejně výhodné. K tomu zejména dochází za situace, kdy mezi státy panuje rozdílnost, jak v oblasti ekonomického růstu, rozdílných výrobních strukturách a například také v rozdílné míře konkurenceschopnosti. Jak bylo zmíněno výše, Mundellova myšlenka optimální měnové oblasti spočívá v mobilitě pracovních sil a také v integraci finančních trhů. Mobilita pracovních sil v eurozóně je nízká, a to především z důvodů rozdílnosti jazyků, kultury, ale také institucionálních překážek. Finanční trhy mají výhodu v tom, že mohou reagovat mnohem rychleji a nemají tak velké překážky, jako v případě mobility pracovních sil (Balwin; Wyplosz, 2006: 357).

Názory na to, zda eurozóna je optimální měnovou oblastí, se různí. Kritici eurozóny upozorňují již na první bod Mundellovi teorie, a to na mobilitu pracovní síly, která není dostatečně rozšířena. Pohled na asymetrické šoky se také různí. Zastánci společné měny jejich význam snižují (Lacina, 2007: 162). Naopak odpůrci společné měny argumentují tím, že kvůli výskytu asymetrických šoků by státy neměly vstupovat do unie. Kritici měnové unie nadále tvrdí, že sblížování států eurozóny se pohybuje na nízké úrovni. Zastánci naopak argumentují tím, že sjednocení hospodářství a společenského života povede ke zlepšení ekonomické situace. Zda je evropská měnová unie symetrická nebo asymetrická, se pokusí zhodnotit kapitola o srovnání vybraných členů eurozóny (Brůžek; Smrčková; Zákasník, 2007: 66)

3 HISTORIE MĚNOVÉ INTEGRACE V EVROPĚ

Tato kapitola nám přiblíží tvorbu měnové integrace v Evropě. Náplní bude především popis historie a představení tvorby integrace měnové unie, její časový harmonogram, cesta k vytvoření HMU a kapitola bude zakončena Delorsovou zprávou, která byla pro vytvoření HMU důležitou událostí. Kapitola akcentuje především fakt, jak složitý a dlouhý proces vedl k politické a ekonomické shodě, z které se později vytvořila hospodářská a měnová unie.

Vývoj měnové integrace v Evropě začal po skončení 2. světové války. V této době se zrodilo v hlavách politiků a ekonomů několik nápadů, jak vytvořit společnou evropskou měnu. V té době však ještě nebyla Evropa připravena na samotné vytvoření měnové unie pro celou Evropu. Dá se konstatovat, že samotný proces tvorby měnové unie začal vznikat až s činností Evropského měnového systému, který započal svoji činnost v roce 1979. Avšak přes dalších dvacet let trvalo, než se konečně vytvořila a zahájila svou činnost jednotná měna euro², s níž platí v současné době sedmnáct států (Lacina, 2007: 191).

S tím, jak se rodila měnová integrace, můžeme také rozdělit její tvorbu na několik důležitých okamžiků či jednotlivých období její tvorby. Dá se hovořit především o čtyřech základních obdobích:

1. Období mezi lety 1958 – 1970, koordinace měnových politik v rámci fungování Brettenwoodského měnového systému.
2. Období mezi lety 1971 – 1990, kdy se zrodily první návrhy na vytvoření měnové unie, v nichž figuroval hlavně Pierre Werner³, zmíněné vytvoření Evropského měnového systému nebo zpráva Jacquese Delorse⁴, která vznikla v roce 1988 a navrhla etapy pro vytvoření měnové unie.
3. Období mezi lety 1991 – 1998, v tomto období je hlavním tématem definování celého konceptu měnové unie, definované zejména v Maastrichtské smlouvě z roku 1996.
4. Období mezi lety 1999 – dosud, kdy se utvořila samotná měnová unie, byla zavedena společná měna euro a měnovou politiku jednotlivých států nyní patřících do eurozóny převzala ECB (Lacina, 2007: 191-192).

² V hotovostní podobě začalo euro platit v roce 2002.

³ Pierre Werner byl bývalý Lucemburský ministerský předseda.

⁴ Jacques Delors byl bývalý prezident Evropské komise.

3.1 Cesta k vytvoření Hospodářské a měnové unie

Myšlenka k vytvoření Hospodářské a měnové unie byla znovu oživena v polovině 80. let, kdy se prezidentem komise stal Francouz Jacques Delors. Vytvoření HMU bylo stanoveno v Jednotném evropském aktu jako jedna z hlavních priorit, ale doba, do které by měla HMU měla být vytvořena, nebyla specifikována. Zároveň se vedl spor mezi ekonomisty a monetaristy⁵, který přetrvával již několik desetiletí. Francie kritizovala především velkou asymetrii kurzového mechanismu, ale především chtěla posílit své postavení a získat větší vliv ve Společenství oproti Německu, které doposud bylo jednoznačným tahounem ve Společenství. K Francii se přidala i Itálie, která se podobně jako Francie připojila ke kritice zbytečného nadhodnocování německé marky. Německo na tento komentář Francie a Itálie překvapivě reagovalo tak, že je ochotno přijmout institucionální reformu, která by později byla vedla k vytvoření měnové unie (Dědek, 2008: 140).

I přes tento německý souhlas s postupným vytvořením měnové unie si stále Německo bylo vědomo vlivu států, které byly ve společenství slabými, a mohly tak ohrožovat ekonomiku silného Německa. Německo si tak dalo za podmínku přijetí měnové unie to, že se společná měnová politika bude částečně shodovat s německými hodnotami (Dědek, 2008: 141).

Z prohlubování a možného vytvoření měnové unie se těšily i menší státy a samozřejmě i státy jihu, které při vytvoření měnové unie mohly jediné vydělat na společné měnové unii, a mohly tak počítat s většími finančními obnosy pro jejich fungování. Jediným státem, který se od počátku stavěl proti prohlubování měnové unie, byla Velká Británie zastávající i v dnešní době stejný názor v na společnou měnovou unii, ale v 80. letech nezastavila proces tvorby měnové unie (Dědek, 2008:141).

3.2 Delorova zpráva

V roce 1988 zasedala Evropská rada v Hannoveru a na tomto jednání byl učiněn další důležitý krok pro vytvoření měnové unie. Evropská rada udělila mandát sedmnáctičlenné skupině složené z guvernérů centrálních bank jednotlivých států, tří nezávislých expertů a předsedy komise Jacquesa Delorse. Právě Jacques Delors byl pověřen, aby se svou skupinou připravil plán k vytvoření hospodářské a měnové unie a stanovil také etapy, podle nichž by se

tato unie tvořila. Pracovní skupina předložila tzv. Delorovu⁶ zprávu 12. dubna 1989 (Thygesen, 1989: 637-638).

Delorova zpráva představovala v pořadí již druhý pokus o vytvoření Hospodářské a měnové unie v Evropě. Prvním takovýmto pokusem byla již výše zmíněná Wernerova zpráva. Delorova zpráva měla tu výhodu, že již mohla vědět, na která úskalí tvorby měnové unie se může zaměřit a jak systematictěji a lépe tvořit přípravu k měnové unii (Kenen, 1995: 11-12).

Druhá kapitola Delorovy zprávy se poprvé zmiňuje o úplné svobodě pohybu osob, zboží, služeb a kapitálu a o konečné společné měně. Tyto podmínky samozřejmě znamenají vysoký stupeň spolupráce a shodu mezi státy, což pak podle zprávy může přispět k růstu životní úrovně, k vysoké zaměstnanosti a vnější rovnováze⁷.

Zpráva obsahovala informace o dosavadním průběhu a pokroku v otázkách hospodářské a měnové integrace a také propracované návrhy toho, jak by měla být vytvořena hospodářská a měnová unie v Evropě. Jak již bylo zmíněno výše, Delorova zpráva vycházela z Wernerovy zprávy, která také počítala s plánem vybudovat Hospodářskou a měnovou unii ve třech fázích. Jako začátek první fáze byl stanoven 1. červenec roku 1990, ale o dalších termínech se zpráva již nezmiňovala (Thygesen, 1989: 642).

Evropská rada schválila Delorovu zprávu v červnu roku 1989 jako zprávu o Strategii evropské a měnové unie. Bylo také rozhodnuto o tom, že první fáze integrace hospodářské a měnové unie začne fungovat od 1. července 1990, jak bylo zmíněno v Delorově zprávě. Po tomto summitu konaném ve španělském Madridu následovaly další integrační summity. Důležitým summitem z pohledu integračního procesu se stalo zasedání Evropské rady v Římě v roce 1990, kde bylo rozhodnuto o zahájení druhé fáze tvorby hospodářské a měnové unie od 1. ledna 1994 (Vanthoor, 2002: 124, 132).

⁶ Oficiální název je Zpráva o hospodářské a měnové unii v Evropském společenství.

⁷ Delorova zpráva, dostupné na:

http://ec.europa.eu/economy_finance/emu_history/documentation/chapter13/19890412en235repeconommetary_a.pdf, 24. 3. 2012.

3.3 Maastrichtská smlouva

Na zasedání Evropské rady v nizozemském Maastrichtu byla 7. února 1992 podepsána nejdůležitější smlouva pro vytvoření hospodářské a měnové unie, a to Smlouva o Evropské unii, častěji známa pod názvem Maastrichtská smlouva⁸.

Hlavní náplň této smlouvy tvořilo rozdělení struktury EU do tří pilířů, přičemž hned první pilíř zahrnoval hospodářskou a měnovou unii, která byla zařazena také do nadnárodního pilíře⁹. Smlouva také stanovila jasné časové rozdělení fází měnové integrace¹⁰.

3.4 Etapy pro přijetí eura

První fáze byla již stanovena před samotnou Maastrichtskou smlouvou v Delorově zprávě. První fáze tedy vznikla již 1. července 1990 a trvala do 31. prosince 1993. Tato první etapa byla také nejjednodušší fází budování společné měny: „V ekonomické oblasti došlo k dokončení jednotného vnitřního trhu a realizaci volného pohybu zboží, osob, kapitálu a služeb“ (Lacina, 2007: 215). V této první etapě se projevila také snaha o co největší smazání rozdílů uvnitř EU, především v oblasti politiky hospodářské a sociální soudržnosti. Již v první etapě se v bankovním sektoru obchodovalo s Evropskou měnovou jednotkou (Lacina, 2007: 215).

Druhá etapa probíhala od 1. ledna 1994 do 31. prosince 1998. Tato fáze se stala nejdůležitější a zároveň také nejnáročnější fází. Během této etapy byly vytvořeny institucionální a ekonomické předpoklady k vytvoření společné měny. Tehdy vznikl a začal fungovat Evropský měnový institut¹¹, předchůdce ECB. Na zasedání Evropské rady konané 15. a 16. prosince 1995 účastníci rozhodli, že společná měna bude mít název euro. Euro tak nahradí Evropskou měnovou jednotku (Lacina, 2007: 215-217). Tento summit také rozhodl o tom, že konečná fáze přechodu ke společné měně začne 1. ledna 1999 (Lacina, 2007: 215-217).

⁸ Maastrichtská smlouva. Dostupné na:

http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Maastrichtska_smlouva_1992.pdf, 12. 1. 2012.

⁹ Druhý pilíř Maastrichtských kritérií zahrnoval Společnou zahraniční a bezpečnostní politiku a třetí pilíř se věnoval Spolupráci v oblasti justice a práva. Druhý a třetí pilíř byly mezivládními pilíři.

¹⁰ Maastrichtská smlouva. Dostupné na:

http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Maastrichtska_smlouva_1992.pdf, 12. 1. 2012.

¹¹ Evropský měnový institut byl ustanoven v rámci Smlouvy o EU. Úkolem EMI bylo posilování spolupráce mezi národními bankami, koordinovat měnové politiky, sledovat fungování Evropského měnového systému.

Během druhé etapy na zasedání Evropské rady v Amsterdamu 16. a 17. června 1997 byl schválen Pakt stability a růstu. Tomuto paktu, který vstoupil v účinnost na začátku třetí etapy, budu věnovat samostatnou podkapitolu, protože jeho fungování má dle mého názoru zásadní vliv na současnou složitou situaci uvnitř eurozóny a je současně spojen s konvergenčními kritérii, které také podrobně zmíním (Lacina, 2007: 217).

Poslední fáze byla zahájena 1. ledna 1999 a trvala do 30. června 2002. Od 1. ledna 1999 navíc HMU zahájila svou činnost a zároveň s tímto datem vznikl ESCB a ECB¹². Došlo také zafixování směnných kurzů mezi měnami států a eurem. Od 1. ledna 2002 vyšlo do oběhu euro a měny jednotlivých států byly směnitelné za bankovky a mince nové společné měny (Sychra, 2009: 79-80).

3.5 Maastrichtská kritéria

Maastrichtská kritéria vznikla jako základní bod pro vstup a rozšiřování eurozóny. Cílem této podkapitoly je poskytnout náhled na to, jak kritéria vypadají a jaké jsou podmínky jejich plnění.

Tato konvergenční kritéria představují základní podmínku, kterou musí státy splnit, pokud chtějí vstoupit do měnové unie EU. Jejich úkolem je sledovat sbližování ekonomik států, dohlížet na plnění ekonomických cílů států a dodržování makroekonomických dat. Kromě těchto ekonomických hodnocení jsou kritéria také politickým závazkem jednotlivých zemí k EU (Naiwei; Arvind, 2010: 62-63).

Smlouva o Evropském společenství se hospodářské a měnové unii věnuje ve svých člancích 102a – 109m. Konvergenční kritéria jsou popsána konkrétně v čl. 109j a 104c, a navíc jsou k článkům připojeny protokoly o Postupu při nadměrném schodku a Protokol o kritériích konvergence.¹³ Dnes tato pravidla upravuje Smlouva o fungování Evropské unie. Maastrichtských kritérií je celkem pět, tři z nich jsou měnová – inflační kritérium, úrokové kritérium, kritérium směnného kurzu – a dvě fiskální – rozpočtové kritérium a kritérium zadluženosti (Sychra, 2009, 89-90).

¹²Maastrichtská smlouva. Dostupné na:
http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Maastrichtska_smlouva_1992.pdf, 12. 1. 2012.

¹³Maastrichtská smlouva. Dostupné na:
http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Maastrichtska_smlouva_1992.pdf, 12. 1. 2012.

- míra inflace nesmí překročit o více jak 1,5% průměrnou inflaci 3 zemí unie s nejnižší inflací
- dlouhodobé úrokové sazby nesmějí překročit průměr 3 zemí s nejlepším výsledkem v oblasti cenové stability o více jak 2%
- schodek veřejného rozpočtu nesmí být větší jak 3% HDP
- veřejný dluh nesmí být větší jak 60% HDP
- kurzová stabilita – nejméně dvouletá bezproblémová účast v systému směnných kurzů ERM¹⁴ II bez porušení ± 15 % fluktuačního pásma¹⁵

Kritérium veřejného dluhu a schodku veřejného rozpočtu je pro samotné fungování eurozóny nezbytné. Již v Maastrichtské smlouvě se v článku 104c píše o tom, že členské státy by se měly vyvarovat nadměrných schodků veřejných financí¹⁶. Tato fiskální kritéria jsou však propojena jen ekonomicky a ne právně, čili z nich nehrozí žádné postihy a Maastrichtská smlouva nijak tyto nadměrné schodky neřeší (Buitter; Corsetti; Roubini, 1993: 61).

Problémem těchto fiskálních kritérií je to, že ekonomové nedokáží určit, co je vysoký veřejný dluh a schodek veřejného rozpočtu. Z ekonomické teorie se tato kritéria dají pokládat za libovolná. Tato kritéria by tedy měla být v kompetenci politiků a najít kompromis mezi státy, které jsou na tom dlouhodobě dobře s finanční disciplínou a těmi, které ji neplní. Tato politická jednání však byla přehlížena již na začátku tvorby eurozóny, což se ostatně ukázalo u států, které neplnily tyto dvě kritéria při svém vstupu do eurozóny nebo je v současnosti neustále porušují (Bovenberg; de Jong, 1997: 83-109). O dalších třech kritériích se v souvislosti s krizí eurozóny hovoří méně, nicméně i tato kritéria jsou nutná pro vstup do měnové unie.

Zdali jsou tato kritéria vhodná a dostačující pro stabilitu měnové unie, je v současné době velkou otázkou, protože se v minulosti několikrát stalo, že státy vstupující do měnové unie jedno nebo více z těchto kritérií nespĺnily. Tento fakt mohl částečně vést k dnešní situaci v Evropě.

¹⁴ Exchange Rate Mechanism, kurzový mechanismus (Zlý, 1997:84).

¹⁵ Maastrichtská kritéria, dostupné na:

http://www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/clanky_rozhovory/media_2000/cl_00_001123b.html, 12. 11. 2012.

¹⁶ Maastrichtská smlouva, dostupné na:

http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Maastrichtska_smlouva_1992.pdf, 28. 3. 2012.

3.6 Pakt stability a růstu

Po zavedení maastrichtských kritérií a s následnou třetí etapou hospodářské a měnové unie byl přijat v roce 1997 v nizozemském Amsterdamu Pakt stability a růstu. Úkolem tohoto paktu je zamezení příliš velkých schodků v rozpočtech států.¹⁷

Již před samotným vznikem Evropské měnové unie se objevovaly otázky spojené s tím, jak bude vypadat stabilita po jejím vzniku. Tyto obavy se vyskytovaly především ze špatného hospodaření států v letech před vstupem do měnové unie. Bylo proto navrženo a později schváleno fiskální kritérium, kdy státy nemohly překročit hranici 3% HDP. V roce 1996 splňovalo toto kritérium pouze Dánsko, Irsko, Lucembursko. Těsně limit 3% HDP překračovaly Francie, Rakousko a SRN¹⁸.

Uvedené státy neměly problém s dalším kritériem, které se týkalo veřejného dluhu. Jeho hodnota byla stanovena na 60% HDP. Prvním okamžikem, kdy se situace zhoršila, byl přelom let 1996-1997, kdy některé členské státy začaly využívat tzv. kreativního účetnictví¹⁹. Hlavně na popud Německa, jehož marka byla velmi silnou měnou ve světě a také jednou z nejméně stabilních, se začalo jednat o tom, aby mezi státy nevznikaly velké rozdíly a pozdější společná měna euro byla měnou stabilní²⁰.

Tehdejší německý ministr financí Theo Waigel navrhl, aby byl uzavřen Pakt stability a růstu, který by mohl uvalit sankce na státy nedodržující smluvené podmínky o 3% hranici HPD. Na jeho popud tak vznikla tzv. procedura nadměrného schodku, která měla zajistit, aby stát snížil rozpočtový schodek udržitelným a důvěryhodným způsobem. Pokud k takové akci dojde, přijde na řadu Rada ECOFIN²¹, která po návrhu Evropské komise vydá doporučení členské zemi s tím, aby do šesti měsíců vypracovala a předložila plán vedoucí ke snížení schodku rozpočtu. Evropská rada může poté, co je plán na snížení schodku vyhodnocen jako nesplnitelný, vydat zprávu, ve které uvede konkrétní kroky, jak snížit schodek. Pokud stát neplní daná doporučení, může být na něj uvalena finanční sankce (Lacina, 2007: 394).

¹⁷Resolution of the Amsterdam European Council on the stability and growth pact, dostupné na: http://europa.eu/legislation_summaries/economic_and_monetary_affairs/stability_and_growth_pact/l25021_en.htm, 28. 3. 2012.

¹⁸Šrein Zdeněk: Pakt stability a růstu - vymoženost nebo přežitek eurozóny?, dostupné na: <http://www.ieep.cz/seminare/ds0303.pdf>, 29. 3. 2012.

¹⁹Účetnictví, které probíhá na hraně zákona a má za cíl vytvořit maximalizaci zisku.

²⁰Šrein Zdeněk: Pakt stability a růstu - vymoženost nebo přežitek eurozóny?, dostupné na: <http://www.ieep.cz/seminare/ds0303.pdf>, 29. 3. 2012.

²¹Rada ministrů hospodářství a financí.

Pakt stability a růstu byl během svých několika let existence platnosti několikrát porušen a kvůli nízké rozpočtové disciplíně a ztrátě důvěry byl v roce 2005 reformován. Z této reformy vplynuly nové cíle a úkoly, jako např.: „Každé zemi byl stanoven střednědobý fiskální cíl, který zohledňuje celkovou úroveň vládního zadlužení a růstový potenciál ekonomiky. Důraz je kladen na konsolidaci veřejných financí zejména v příznivých ekonomických obdobích“.²²

Navíc jsou členské státy eurozóny povinny vypracovávat a předkládat programy stability. Státy, které doposud nejsou členy eurozóny, předkládají konvergenční programy. Dokumenty se předkládají Evropské radě a Evropské komisi a obsahují důležité informace o hospodaření jednotlivých států. Pokud najde Rada nějaká závažná pochybení či čísla, která se výrazně liší do daného cíle jednotlivého státu, dá příslušnému státu doporučení k nápravě jednotlivých oblastí.²³

Pro eurozónu, její členské státy a celkovou ekonomiku Evropy ani po těchto reformách v roce 2005 Pakt stability nefunguje dokonale a je často porušován. Do roku 2011 byl Pakt stability a růstu porušen celkem v devadesáti sedmi případech a nikdy za jeho porušování nebyly na provinivší stát uvaleny sankce.²⁴

3.7 Evropský systém centrálních bank

Instituce hrají důležitou roli uvnitř EU, nejinak tomu je i u HMU, kde pro tento účel byl vytvořen ESCB a ECB, které mají nadnárodní charakter. Proto ve třetí fázi tvorby měnové unie byla vytvořena ECB, a to konkrétně 1. ledna 1999. Od tohoto data odpovídá za provádění měnové politiky v eurozóně²⁵.

Hlavním cílem měnové politiky ESCB je cenová stabilita. ECB má za úkol snažit se odhadnout rozsah a základní problémy, které mohou vyústit v ekonomické šoky a ohrožovat cenovou stabilitu v Evropě. V současné době se tyto základní a nejdůležitější úkoly nedaří stoprocentně plnit. ESBC a ECB nesou svým počínáním nemalý podíl na současné ekonomické krizi v eurozóně. Především systém půjček byl stanoven pro všechny členské

²² Hospodářská a měnová unie. Dostupné na: <http://www.euroskop.cz/674/sekce/hospodarska-a-menova-unie/>, dne 12. 1. 2012.

²³ Pakt stability a růstu. Právní úprava a její změny. Dostupné na: http://www.sagit.cz/pages/lexikonheslatxt.asp?cd=156&typ=r&levelid=EU_183.HTM, 12. 1. 2012.

²⁴ Sulík: Nechceme spálit miliardy v Řecku. Dostupné na: <http://www.euroskop.cz/332/19617/clanek/sulik-nehceme-spalit-miliardy-v-recku/>, 12. 1. 2012.

²⁵ ECB, ESBC a Eurosystem. Dostupné na: <http://www.ecb.int/ecb/orga/escb/html/index.cs.html>, 15. 1. 2012.

státy eurozóny stejně, ale z pozice ekonomické stability na tom všechny státy nebyly shodně (Cihelková, 2004: 200). V dalších kapitole se budu této problematice věnovat podrobněji.

Jak již bylo řečeno výše, hlavním úkolem je udržení cenové stability. Zodpovědnost za její dosažení leží na ECB, přičemž ESCB je strukturou, v jejímž rámci ECB a národní centrální banky provádějí měnovou politiku (Sychra, 2009: 140). To tedy znamená, že ESCB je založen na federativním základu, kdy ECB je hlavní institucí ESCB a národní banky členských států patří do druhého stupně. ESCB je jen jakýmsi „zastřešujícím institutem“ (Sychra, 2009: 140), který nedisponuje vlastním sídlem, právními orgány a veškeré rozhodovací orgány spadají pod ECB. Přesto ESCB podle Smlouvy o založení Evropského společenství (článek 105 odst. 2) plní tyto úkoly:

- vymezuje a provádí měnovou politiku eurozóny,
- provádí devizové operace,
- drží a spravuje devizové rezervy států eurozóny,
- podporuje plynulé fungování platebních systémů.²⁶

3.8 Evropská centrální banka

Sídlem ECB je německý Frankfurt nad Mohanem, kde se zároveň nachází Německá spolková banka. Frankfurt nad Mohanem je také jedním z hlavních finančních center Evropy. ECB je institucí nezávislou na vládách členských států, ale i přesto se vedl spor mezi Německem a Francií o místo prezidenta ECB (Arestis; Sawyer, 2011: 28). Nakonec tento boj o prezidenta vyvrcholil schválením kandidáta z německé strany, kterým se stal nizozemský bankéř Wim Duisenberg, ale zároveň musel dodržet dohodu, že v polovině svého osmiletého působení bude nahrazen Francouzem Jeanem-Claudem Trichetem (Horčíčka, 2006: 117-118). Současným prezidentem ECB je od listopadu 2011 Ital Mario Draghi²⁷.

²⁶ Úkoly ESCB. Dostupné na: <http://www.ecb.int/ecb/orga/tasks/html/index.cs.html>, 18. 1. 2012.

²⁷ Evropská centrální banka, dostupné na: <http://www.euroskop.cz/82/sekce/evropska-centralni-banka/>, 15. 1. 2012.

ECB funguje na dvou vzájemně propojených principech. Prvním z nich je princip cenové stability a druhým z principů je princip nezávislosti. Oba tyto principy jsou součástí Smlouvy o ES a jsou německým typem fungování a řízení centrální banky (Sychra, 2009: 142)²⁸.

ECB používá pro své rozhodovací procesy celkem tři tělesa. Jedná se zaprvé o Řídící radu (Rada guvernérů). Řídící rada je nejdůležitějším tělesem uvnitř ECB. Skládá se z Výkonného výboru a také z členů guvernérů národních bank jednotlivých členských států eurozóny. Rada řídí měnovou politiku a například také určuje výši úrokových sazeb, které se staly příčinou problémů v některých státech eurozóny²⁹. Druhým tělesem ECB je Výkonný výbor, který je složen ze šesti členů. Nejdůležitějším představitelem je předseda, místopředseda a další čtyři členi výkonného výboru. Hlavní náplní Výkonného výboru je provádět měnovou politiku tak, jak bylo rozhodnuto Radou guvernérů ECB a zadávat pokyny jednotlivým národním bankám. Dalším úkolem je vykonávání pravomocí, které byly Radou guvernérů ECB delegovány.³⁰ A třetím tělesem ECB je Generální rada složená z prezidenta a viceprezidenta ECB a také z guvernérů národních bank všech členských států EU. Generální rada vznikla především z důvodu absence několika států, které nejsou začleněny do eurozóny. Po vstupu všech členských států EU do eurozóny by měla Generální rada zaniknout. Mezi její funkce patří hlavně stanovení směnných kurzů pro ty státy, které se hodlají přidat do eurozóny, ale také např. shromažďuje statické informace, sestavuje výroční zprávy ECB atd..³¹

²⁸ Německé řízení centrální banky je typické tím, že na prvním místě je politická nezávislost a všechna rozhodnutí jsou přijímána centrální bankou bez zásahu některé z politických autorit. Takovýto stav podchycen i legislativně, kdy je v rámci statusu centrální banky a je hlídán autoritami centrální banky (De Grauwe, 2003: 149).

²⁹ Rada guvernérů, dostupné na: <http://www.ecb.int/ecb/orga/decisions/govc/html/index.cs.html>, 18. 1. 2012.

³⁰ Evropský systém centrálních bank, dostupné na: <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/institute-eu/evropsky-system-centralnich-bank-escb-a/1000723/5583/>, 18. 1. 2012.

³¹ Generální rada, dostupné na: <http://www.ecb.int/ecb/orga/decisions/genc/html/index.cs.html>, 15. 1. 2012.

4 KOMPARACE VYBRANÝCH ČTYŘ STÁTŮ

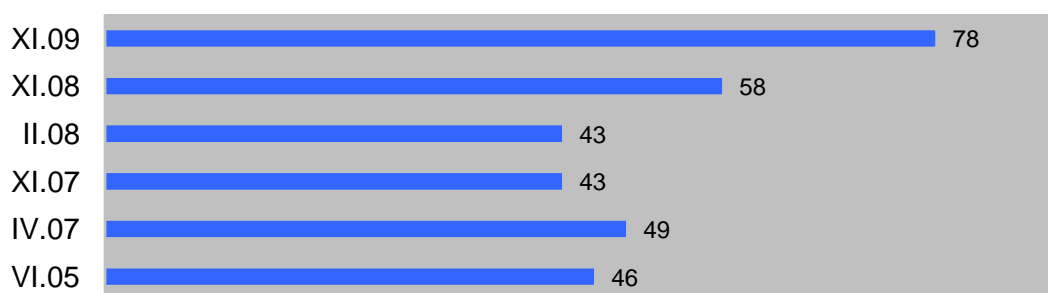
Pomocí kapitoly Komparace vybraných čtyř států se dozvíme, jaké okolnosti provázely vstup Slovenska, Řecka, Španělska a Německa do EU a poté do eurozóny. Zároveň u všech čtyř států bude provedena analýza plnění maastrichtských kritérií a také situace států po vstupu do eurozóny. Navíc u Řecka a Španělska bude v hodnocení situace po vstupu do eurozóny poskytnuta čtenáři analýza toho, proč se tyto státy dostaly do své současné krize.

4.1 Slovensko – vstup do EU a eurozóny

Slovensko se společně s dalšími devíti členy připojilo v EU v roce 2004, podobně jako ČR. Již od tohoto vstupu do EU, který byl na Slovensku přijat dobře, Slovensko spolu s dalšími devíti státy souhlasilo, že vstupem do EU se zároveň stane členem HMU a že po splnění maastrichtských kritérií se stane členy eurozóny. Slovensko bylo od počátku svého vstupu do EU blíže k připojení se k eurozóně než například ČR. Již v roce 2004 v době vstupu do EU se stanovil vstup Slovenska do měnové unie na 1. leden roku 2009. To se skutečně povedlo a Slovensko je od roku 2009 šestnáctým státem EU, který používá jako měnu Euro. Slovensko se stalo také prvním státem z bývalé Varšavské smlouvy, který se připojil k eurozóně (World Trade, 2009: 12).

Směřování Slovenska k připojení k eurozóně se setkalo s výraznou podporou obyvatel, která byla navíc umocněna vysokým ekonomickým růstem, který na Slovensku v roce 2006 byl více než 8%, a také byly na Slovensku dobré ekonomické podmínky pro podnikání a investování (Gonda, 2008: 154).

Graf č. 1: Podpora obyvatel k přijetí eura

Zdroj: http://ec.europa.eu/slovensko/documents/activities/prezentacia_euro1.ppt, 1. 4. 2012.

S tímto velkým optimismem tedy v první polovině roku 2005 Slovenská národní banka společně s Ministerstvem financí Slovenské republiky a dalšími institucemi připravila Národní plán zavedení eura na Slovensku. Tento Národní plán určoval základní úlohy zavedení společné měny na Slovensku. Mezi tyto úlohy patřilo:

- současné přijetí hotovostního a bezhotovostního eura
- zásada kontinuity kontraktů
- zásada nepoškodit občana
- zabránění neopodstatněnému zvýšení cen
- minimalizace nákladů při zavedení eura

Hlavním koordinátorem při procesu zavádění eura bylo zvoleno Ministerstvo financí SR a navíc byl zplnomocněn ministr financí SR a guvernér NSB, aby mohli jednat s orgány EU o vstupu do Evropského mechanismu směnných kurzů II a také o tom, aby byla slovenská koruna vůči euru v určité paritě směnného kurzu. Hlavním řídicím a koordinačním orgánem, který se měl na Slovensku starat o zavádění eura, byl zvolen Národní koordinační výbor pro zavedení eura. Tento výbor dohlížel na to, jak se vyvíjí a plní Národní plán, a také spolupracoval s vládou SR a Národní radou SR, které měl předávat informace o dalším vývoji směrem k euru. V čele Národního koordinačního výboru stál ministr financí SR a další funkci zastával guvernér NBS, který v tomto výboru plnil funkci místopředsedy (Lacina; Rozmahel, 2010, 240).

Pro řešení odborných podkladů k jednotlivým otázkám týkajících se přechodu slovenského hospodářství na euro bylo vytvořeno šest pracovních výborů:

- pracovní výbor pro banky a finanční sektor
- pracovní výbor pro veřejnou správu
- pracovní výbor pro nefinanční sektor a ochranu spotřebitele
- pracovní výbor pro legislativu
- pracovní výbor pro komunikaci
- pracovní výbor pro informatiku a statistiku³²

³² Zavedení Eura 2005. Dostupné na:
http://www.nbs.sk/_img/Documents/_PUBLIK_NBS_EURO/NPzavedeniaEura2005.pdf, 1. 2. 2012.

Tyto výbory měly za úkol předkládat jednou za čtvrt roku zprávu o plnění Národního plánu NKV, řešit a specifikovat řešení otázek, které jsou stanovené v Národním plánu, řešit otázky a předkládat návrhy na Výbory nebo Národnímu koordinátorovi a plnění úloh, které jsou na sobě závislé v rámci pracovních výborů³³.

Členové těchto šesti výborů, byli zástupci veřejného sektoru, podnikatelé a zástupci organizací na ochranu spotřebitele. Pracovnímu výboru pro banky a finanční sektor společně s výborem pro komunikaci předsedala NBS. Pracovní výbor nefinančního sektoru a ochrany spotřebitele spadal pod pravomoc Ministerstva hospodářství SR. Pracovní výbor pro legislativu mělo na starosti Ministerstvo spravedlnosti SR a pracovní výbor pro veřejnou správu s výborem informatiky a statistiky byly pod pravomocí Ministerstva financí SR³⁴.

Hlavními důvody, proč Slovensko chtělo vstoupit do společné měnové unie, lze hledat především v tom, že v případě Slovenska se jedná o velmi otevřenou ekonomiku. Podíl zahraničního obchodu SR na HDP je jedním z největších v EU. Odborníci Národní banky Slovenska vypracovali analýzu, ve které jsou obsaženy výhody a nevýhody zavedení eura na Slovensku. Mezi pozitivy společné měny hledalo Slovensko například zrušení kurzového rizika vůči euru, v rozvoji podniků, které přinesou hospodářský růst, a tím se zvýší zaměstnanost a příjmy občanů, snížení na konvergence měny a další. Jako hlavní negativum přijetí eura byla definována ztráta vlastní měnové politiky³⁵.

V roce 2008, kdy vypukla světová ekonomická krize a Slovensko se připravovalo na svůj vstup do eurozóny, panovala obava, aby tato krize nepostihla a nepoškodila hospodářsky Slovensko při jeho vstupu do unie. Slovenská koruna nebyla nijak výrazněji zasažena a pohybovala se nadále v blízkosti hodnoty konverzního kurzu. Po vstupu do eurozóny se na Slovensku snížily i náklady na kapitál. Průměrná úroková míra byla dokonce menší, než se čekalo. Pro dobrý stav ekonomiky i po vstupu Slovenska do eurozóny hrálo i to, že byla splněna maastrichtská kritéria a slovenská ekonomika tak nadále mohla prosperovat, zároveň Slovensko mělo dobré hodnocení od ratingových agentur (Lacina; Rozmahel, 2010: 224). Vyšší rating logicky zvyšuje šanci pro potenciální investory a toto hodnocení také posiluje příliv zahraničních investic³⁶. Ratingové hodnocení se nijak výrazně nevychýlilo ani po

³³ Tamtéž.

³⁴ Tamtéž.

³⁵ Strategie vstupu SR do Evropské měnové unie, dostupné na:

http://www.finance.gov.sk/Documents/Strategia_prijatia_eura/Strategia_vstupu_SR_do_EMU.pdf, 28. 3. 2012.

³⁶ Rating - S&P, Moody's and Fitch, dostupné na: <http://www.fxstreet.cz/rating-sp-moodys-a-fitch.html>, 28. 3. 2012.

vstupu Slovenska do eurozóny ani v souvislosti se světovou ekonomickou krizí, na rozdíl od několika jiných států.

Tabulka č. 1: Ratingové hodnocení Slovenska

Název agentury	Standard & Poor's	Moody's	Fitch Rating
2008	A+	A1	A+

Zdroj: http://www.nbs.sk/_img/Documents/RATING/RatingHistory-SR-SK.pdf, 2. 4. 2012.

4.1.1 Maastrichtská kritéria Slovensko

Hlavní podmínkou pro vstup do eurozóny je splnění maastrichtských kritérií. Slovensko bralo tato kritéria vážně, aby bylo dodrženo datum 1. ledna 2009, kdy mělo být přijato euro.

Pro sledování plnění konvergenční kritérií vydával Odbor výzkumu Národní banky Slovenska tzv. Analýzu konvergence Slovenské republiky. Tato analýza v sobě obsahovala a sledovala plnění maastrichtských kritérií, stav reálné konvergence, která byla pak porovnávána s aktuálním stavem a výhledem plnění maastrichtských kritérií zeměmi, jež nejsou součástí eurozóny³⁷.

V době vstupu Slovenska do EU plnilo Slovensko pouze jedno z pěti kritérií, a to kritérium dlouhodobých úrokových sazeb. Klíčový byl následující rok 2005, kdy slovenská koruna vstoupila do mechanismu směnných kurzů ERM II, a tím se začala plnit klíčová podmínka k hodnocení stability směnného kurzu. Další kritéria se začala plnit v roce 2007, kdy byla splněna v prosinci míra inflace, dlouhodobá úroková míra a stabilita výměnného kurzu. V květnu 2008 potvrdila ECB a EK ve svých konvergenčních zprávách, že Slovensko splnilo všechna maastrichtská kritéria a nic nebrání vstupu do eurozóny. Vhodná ekonomická situace a ekonomický boom v roce 2008 za vlády premiéra Fica byl potvrzen dosud nejnižší mírou deficitu státního rozpočtu k HDP, který je uveden v tabulce (Málová; Učeň, 2008: 1129). Slovensku se tedy na začátku roku 2008 podařilo úspěšně splnit všechna maastrichtská kritéria a nic mu nebránilo vstoupit do evropské měnové unie od 1. ledna 2009, jak bylo

³⁷ Analýza konvergence slovenské ekonomiky k Evropské unii, dostupné na: http://www.nbs.sk/_img/Documents/PUBLIK%5C05_KOL1.PDF, 28. 3. 2012.

původně předpokládáno. Z následující tabulky je viditelné, že Slovensko splnilo kritéria a dostatečnou rezervou (Lacina; Rozmahel, 2010: 241-243).

Tabulka č. 2: Plnění maastrichtských kritérií

	Deficit rozpočtu k HDP (%)	Celkový veřejný dluh k HDP (%)	Roční míra inflace (%)	Dlouhodobá úroková sazba (%)	Stabilita kurzu
Období	2007	2007	4/2006 – 3/2007	4/2006 – 3/2007	11/2005 – 4/2008
Kritérium	3,0 %	60 %	3,2 %	6,5 %	Účast v ERM II
Slovenský stav	2,2 %	29,4 %	2,2 %	4,5 %	od 11/2005

Zdroj: <http://www.ecb.int/pub/pdf/conrep/cr200805en.pdf>, 5. 2. 2012.

4.1.2 Slovensko po zavedení eura

Přechod na euro na Slovensku proběhl hladce a obavy obyvatel z velkého zdražování cen, znehodnocení důchodů a úspor obyvatelstva se naplnily. Hladký přechod na euro byl také možná umocněn tím, že Slovensko se již jednou muselo přeorientovat na jinou měnu. Po rozpadu Československa přijalo Slovensko slovenskou korunu. Bohužel pro Slovensko se celosvětová krize projevila i zde, a tak byl zpomalen ekonomický růst, který byl pro Slovensko běžný před vstupem i chvíli po vstupu do eurozóny. Ekonomická krize se Slovenska dotkla především v automobilovém průmyslu, který je jedním z nejdůležitějších odvětví na Slovensku a na jistou dobu byl omezen zahraniční obchod. (Klučka; Strelcová; Leláková, 2010: 106). Slovenská ekonomika se však z této krize rychle vzpamatovala a po dvou letech rozpočtových deficitů se slovenská ekonomika po snížení výdajů a zvýšení daní dostala do pozitivních čísel³⁸. Směnný kurz přinesl Slovensku zbohatnutí, které se zastavilo s nástupem krize a s ní spojených problémů v eurozóně.

Samotní obyvatelé nepociťují tak výrazné omezování rozpočtů a dalších škrťů, jako například obyvatelé Řecka, ale rozhodně se neztotožňují s tím, aby Slovensko přispívalo na zadlužené státy uvnitř eurozóny. Stejný názor jako obyvatelé zastávají některé politické strany

³⁸ Slovakia economy: A reluctant "yes", dostupné na: <http://www.economist.com/node/18989129>, 28. 3. 2012.

na Slovensku, které se vyslovily proti přijetí eurovalu³⁹. Zdůvodněním, proč politické strany nechtějí přijmout euroval, je to, že Slováci jsou druhými nejchudšími obyvateli eurozóny po Estoncích a je otázkou, proč zrovna oni by měli přispívat na relativně bohatší Řeky nebo další obyvatele eurozóny a také proč by měli dotovat členy eurozóny, kteří nedodržují fiskální pravidla⁴⁰. Strana Svobody a Solidarity, kterou vede Richard Sulík, argumentovala tím, proč by mělo Slovensko pomáhat ostatním státům, když obyvatelé Slovenska vydělávají průměrně 760 eur za měsíc, což je jen o pár eur více než řecká minimální mzda. Sulík argumentovat také tím, že Řecko narozdíl od Slovenska neprovedlo žádná úsporná opatření vedoucí ke snížení státního dluhu a snížení rozpočtových schodků (Steiniger, 2011: 1). Ostatní členové eurozóny upozorňovali na důležitost slovenského hlasování pro schválení této evropské pomoci. Například německý ministr financí Wolfgang Schäuble upozornil, že slovenské hlasování o eurovalu má důsledek nejen pro Slovensko, ale i pro ostatní státy v Evropě. Vládní koalice premiérky Ivety Radičové se dostávala postupně na pokraj rozpadu, který zapříčinila již zmíněná strana Svobody a Solidarity. Ta si začala klást požadavky, že Evropský nástroj finanční stability podpoří jen v případě, pokud se podpoření EFSF nedotkne slovenských daňových poplatníků, což je ale vlastně vyloučeno. Radičová se tak dostala do nezáviděníhodné situace, kdy se musela rozhodnout, zda ratifikovat euroval, nicméně i za cenu, že možná přijde o svůj premiérský post (Stratfor Analysis, 2011: 5). V říjnu minulého roku bylo slovenským parlamentem provedeno hlasování schválení EFSF, ale parlament tento návrh neschválil, ale o den později probíhalo nové hlasování, v němž politici prosadili ratifikaci tohoto finančního zabezpečení pro Evropu. Robert Fico opoziční lídr a představitel strany Směr, byl přesvědčený o tom, že Slovensko bude ratifikovat záchranný fond EU bez problémů. Pokud by se ho nepovedlo ratifikovat, byla by podle jeho slov krize v eurozóně mnohem větší (Apostol; Bounias, 2011: 6). Slovensko bylo jedním z posledních sedmnácti států eurozóny, které nechtělo schválit přijetí eurovalu v Evropském nástroji finanční stability⁴¹.

Slovensko po svém vstupu do eurozóny a s nástupem krize nedodržuje podobně jako ostatní členové eurozóny Pakt stability a růstu, jak vyplývá ze zprávy o veřejných financích v EMU. Od roku 2009 nedodržuje Slovensko kritérium deficitu rozpočtu. V roce 2010 mělo

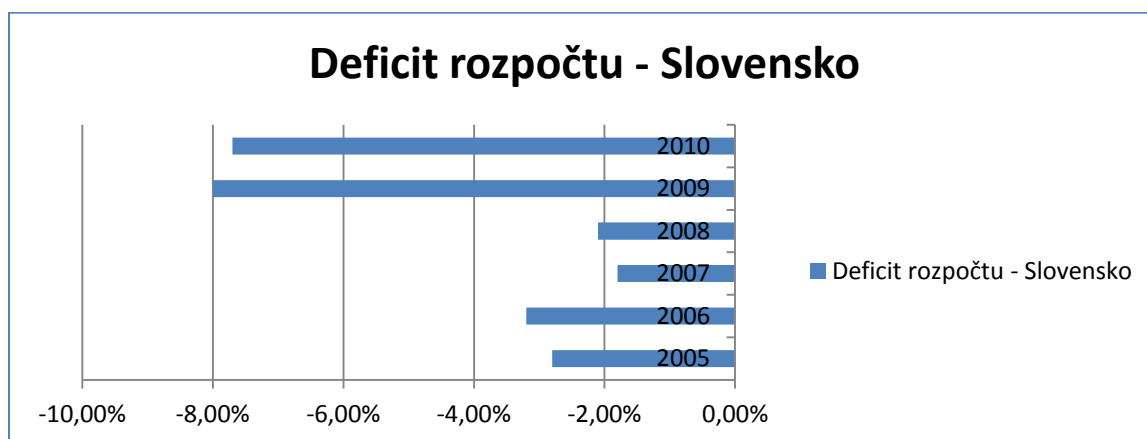
³⁹ Euroval je evropský záchranný mechanismus.

⁴⁰ Slovakia and the euro: Radicova's lament, dostupné na: <http://www.economist.com/node/21532304>, 28. 3. 2012.

⁴¹ Slovakia likely to rubber stamp next phase of Eurozone bailout, dostupné na: <http://www.cityam.com/news-and-analysis/slovakia-likely-rubber-stamp-next-phase-eurozon-bailout>, 28. 3. 2012.

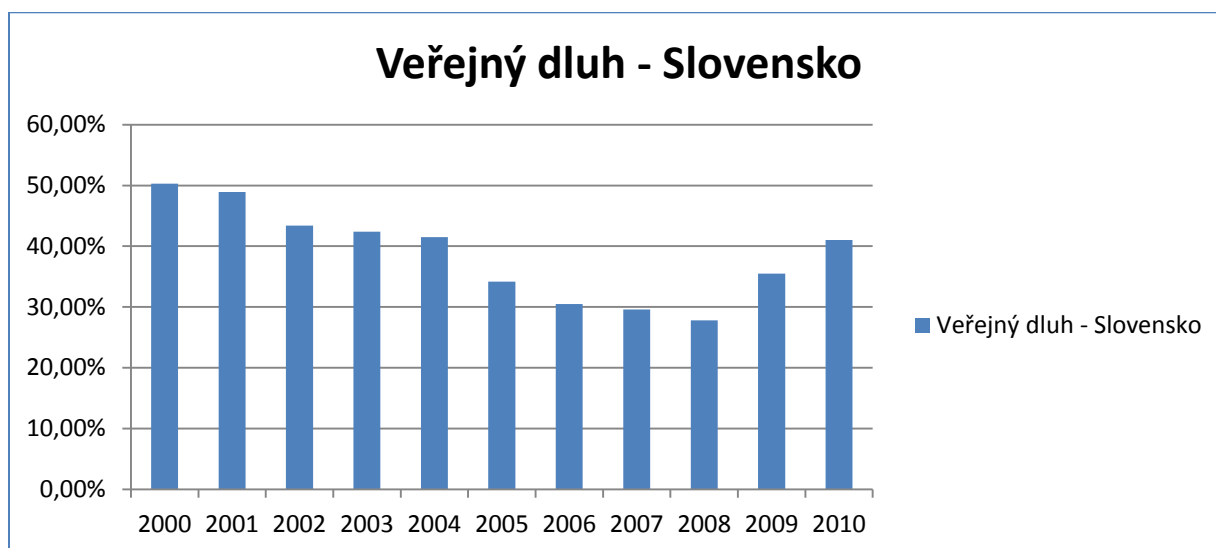
toto kritérium na Slovensku hodnotu 7,9 % HDP. Naopak s plněním celkového veřejného dluhu nemá Slovensko žádné problémy a prozatím nikdy od svého vstupu do eurozóny nepřekročilo stanovenou hranici 60 % HDP.⁴²

Graf č. 2: Deficit rozpočtu - Slovensko

Zdroj: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&plugin=0&language=en&pcode=teina200>, 1. 4. 2012.

Graf č. 3: Veřejný dluh – Slovensko

Zdroj:

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsieb090>, 13. 4. 2012.

⁴² Public finances in EMU 2011, dostupné na:

http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/european_economy/2011/pdf/ee-2011-3_en.pdf, 27. 3. 2012.

Nelze však po třech letech říci s určitostí, zda krok Slovenska směrem do měnové unie byl politicky a ekonomicky přínosný. Hlavní důvod nemožnosti definitivního zhodnocení výhodnosti či naopak nevýhodnosti vstupu Slovenska do měnové unie lze spatřovat v celosvětové ekonomické krizi, která se dotkla i Slovenska. Na druhou stranu lze s jistotou říci, že Slovensko není Řeckem nebo Španělskem, tedy státy, které se svým hospodařením a úvěrovými bublinami dostaly do obrovských problémů. Zatím lze tedy Slovenský vstup do eurozóny hodnotit neutrálně.⁴³

4.2 Řecko – vstup do Evropského společenství a eurozóny

Řecko vstoupilo do Evropského společenství v roce 1981, jako jeho desátý člen. Je tak prvním a zatím posledním státem, který vstoupil samostatně do Evropského společenství či posléze do EU. Řecko také představuje stát, který byl do Společenství připojen tzv. jižním rozšířením. Společně s Portugalskem a Španělskem je státem, kde vládl autoritářský režim, ale na rozdíl od nich se Řecko potýkalo se zájmy o své území, které má velmi dobrou strategickou polohu. Jednalo se zejména o zájmy ze strany Velké Británie a Francie, které zastupovali západní hemisféru a Sovětského svazu, který patřil k východu. Je tedy možné, že vstup Řecka do Společenství byl motivován tím, aby došlo k oslabení vlivu SSSR. Řecko bylo vždy v historii tím státem, o který se vedly vážné spory (Strmiska, 2005: 405).

Vstup Řecka do eurozóny představoval zajímavý a dlouhý proces. Hospodářství Řecka nikdy nevykazovalo velkou prosperitu a Řecko se ve svém hospodářství soustředilo především na své zemědělství. Velké kontrasty země nepředurčovaly vstup Řecka do eurozóny, ale nakonec se tak přesto stalo. Řecko vstoupilo do ERM v roce 1998 společně s dalšími jedenácti státy EU. V roce 1999 bylo Řecku vyčteno, že nespĺnilo ukazatele hospodářské konvergence, ale již v roce 2000 se situace rychle změnila a Řecko dostalo na jednání Evropské rady ve Feiře⁴⁴ výsledky s tím, že konvergenční kritéria splnilo, a může tak přijmout společnou měnu euro od 1. ledna 2001.

Přesto vstup Řecka do měnové unie znamenal velké překvapení. Například Jacques Delors se ke vstupu Řecka do eurozóny od začátku stavěl zamítavě a poslal řeckému ministru financí

⁴³ Kohout: Proč si Slováci mají nechat euro. Dostupné na: http://byznys.lidovky.cz/kohout-proc-si-slovaci-maji-nechat-euro-d96-/statni-pokladna.asp?c=A101219_111204_firmy-trhy_mev, 29. 2. 2012.

⁴⁴ Feira je město v Portugalsku. Jako název města je také uváděno Santa Maria da Feira.

dopis, ve kterém mu píše, že špatná ekonomická situace Řecka je vážným problémem, týkající se všech ostatních států (Issing, 2008: 165-166).

V dnešních dnech můžeme vidět, že Jacques Delors měl pravdu a špatná ekonomická situace se podepsala na všech členech eurozóny. Řecko však dopadlo daleko nejhůře. Problémem bylo vůbec přijetí Řecka do eurozóny a je velice těžké najít důvody, které vedly k tomu, že bylo Řecko vůbec přijaté do Společenství. Po přijetí do měnové unie si tak Řecko mohlo dovolit nadměrně a levně půjčovat za úrokové sazby, které byly stejně stanovené i pro ostatní státy unie, ale s rozdílnou ekonomickou situací, než představovala ta řecká. Tyto úrokové sazby byly daleko nižší než před vstupem Řecka do měnové unie. Problémy Řecka však zůstávaly dlouho přehlíženy, prakticky až do roku 2010, kdy Řecko požádalo Mezinárodní měnový fond o pomoc, a až poté se začalo alespoň něco dělat s nápravou tohoto zadluženého jižního státu Evropy (Klaus, 2011: 72).

4.2.1 Maastrichtská kritéria Řecko

Původ všech současných problémů Řecka dle mého názoru lze najít v maastrichtských kritériích, které Řecko ve skutečnosti nesplnilo. Jedním z maastrichtských kritérií je výše veřejného dluhu k HDP, čili zadlužení země. Toto kritérium nikdy Řecko nesnížilo pod hranici stanové normy 60%, a tudíž by tak nemělo nikdy být připuštěno do eurozóny. Na stav vývoje veřejného dluhu se můžeme podívat pomocí tabulky zahrnující vývoj řeckého veřejného dluhu k HDP od roku 1990 až do roku 2000, kdy Řecko vstoupilo do eurozóny.

Tabulka č. 3: Vývoj řeckého veřejného dluhu k HDP

1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
79, 7	82, 3	87, 9	110, 2	107, 9	108, 7	111, 3	108, 5	105, 4	104, 4	103, 7

Zdroj: <http://www.ecb.eu/pub/pdf/conrep/cr2000en.pdf>, 20. 2. 2012.

Samotné plnění konvergenčních kritérií představovalo pro Řecko velký problém nejenom z hlediska splnění veřejného dluhu k HDP. Například kritérium deficitu rozpočtu k HDP se pohybovalo v dubnu 1997 na hranici 5,9 % a na konci roku 1997 podle slov řeckého premiéra Costase Simitise bylo 4,0 % (Paris, 1997: 13). Konvergenční zpráva ECB uvádí rozdílná čísla, ale znamenají prakticky totéž, že Řecko až do roku 1999 nesplnilo další z kritérií.

Tabulka č. 4: Vývoj deficitu řeckého rozpočtu HDP 1996-1998

1996	1997	Listopad 1997	Prosinec 1997	Leden 1998	Únor 1997 – Leden 1998
7,9 % HDP	5,4 % HDP	5 % HDP	4,5 % HDP	4,3 % HDP	5,2% HDP

Zdroj: <http://www.ecb.eu/pub/pdf/conrep/cr2000en.pdf>, 20. 2. 2012.

Deficit veřejného rozpočtu se podařilo překonat až v roce 1999, kdy podle údajů konvergenční zprávy z roku 2000 ECB splnilo Řecko další z kritérií nutných pro vstup do eurozóny. V roce 1999 byl deficit stanoven na 1,6%.⁴⁵ Přesto v konvergenční zprávě vydané ECB v roce 2000 se píše o tom, že Řecko je schopné vstoupit od měnové unie, ačkoliv stále přetrvává jeho vysoký veřejný dluh. ECB se sice obávala velkého zadlužení, ale jak Evropská komise, tak i Evropská rada souhlasily s přijetím Řecka do unie. Na jednu stranu to nebylo nic zvláštního, protože o dva roky dříve před Řeckem vstupovaly do měnové unie Itálie a Belgie, které měly podobné problémy s plněním konvergenčních kritérií jako Řecko. Ale pokud zhodnotíme tento postup EU, tak v dané době platných podmínek a kritérií nemělo nikdy Řecko vstoupit do měnové unie. Navíc se později ukázalo, že posuzování Řecka probíhalo na základě falešných údajů.⁴⁶

Tabulka č. 5: Plnění konvergenčních kritérií Řecka před vstupem do HMU

	Deficit rozpočtu k HDP (%)	Celkový veřejný dluh k HDP (%)	Roční míra inflace (%)	Dlouhodobá úroková sazba (%)	Stabilita kurzu
Období	1999	1999	4/1999 – 3/2000	4/1999 – 3/2000	4/1998 – 3/2000
Kritérium	3,0 %	60%	2,4%	7,2%	Účast v ERM II
Řecký stav	1,6%	104,4%	2,0%	6,4%	od 3/1998

Zdroj: <http://www.ecb.eu/pub/pdf/conrep/cr2000en.pdf>, 21. 2. 2012.

⁴⁶ Konvergenční zpráva ECB 2000, dostupné na: <http://www.ecb.eu/pub/pdf/conrep/cr2000en.pdf>, 20. 2. 2012.

4.2.2 Falešné řecké údaje o konvergenčních kritériích

Během roku 2004 se objevily údaje potvrzující, že Řecko ve skutečnosti neplnilo konvergenční kritéria. V roce 2004, tedy po čtyřech letech v HMU, se v Řecku konaly parlamentní volby. Ve volbách zvítězila strana Nová demokracie, která porazila dosud vládnoucí Panhelénské socialistické hnutí. V tomtéž roce oznámila řecká vláda Evropské komisi, že zkorigovala údaje o rozpočtových deficitech mezi lety 2000-2003. Evropská komise na základě tohoto podkladu zadala Eurostatu, aby vypracoval analýzu údajů řeckého deficitu rozpočtu a celkového veřejného dluhu od roku 1997. Tato analýza odhalila, že řecké údaje byly falešné a zmanipulované ve prospěch Řecka (Sychra, 2009: 117-118).

Tabulka č. 6: Deficit rozpočtu k HDP po přezkoumání Eurostatu v roce 2004

Deficit rozpočtu k HDP (%)	1997	1998	1999
Původní stav	4,0 %	2,5 %	1,7 %
Skutečný stav	6,6 %	4,3 %	3,4 %

Zdroj: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/GREECE/EN/GREECE-EN.PDF, 23. 2. 2012.

Tabulka č. 7: Celkový veřejný dluh k HDP po přezkoumání Eurostatu v roce 2004

Celkový veřejný dluh k HDP (%)	1997	1998	1999
Původní stav	108,2 %	105,8 %	105,2%
Skutečný stav	114 %	112,4 %	112,3 %

Zdroj: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/GREECE/EN/GREECE-EN.PDF, 23. 2. 2012.

Za tento stav a zatajování informací ale Řecko nijak nepykalo a nedostalo za ně žádnou sankci. Ani po této akci nebyly provedeny žádné změny v přístupu do HMU. Evropská rada a Komise brala s povděkem, že řecká strana s nimi spolupracovala, a tak žádné sankce proto nepovažovala za nutné (Sychra, 2009: 120).

Je otázkou, zda by v případě Řecka měly sankce vůbec nějaký účinek vzhledem k výši zadlužení Řecka již při jeho samotném vstupu do HMU. Z této situace lze tedy vyvodit, že vstup Řecka do HMU byl především politickým krokem a snahou mít v nově vytvořené

měnové unii co nejvíce členů, a to i za cenu porušování pravidel, která byla přitom pro každý stát stanovena zcela stejně.

4.2.3 Ratingové agentury a Řecko

Ratingové hodnocení pro Řecko vycházelo dobře až do roku 2010, kdy požádalo Mezinárodní měnový fond o pomoc. Do této doby i přes finanční krizi, která vypukla v roce 2008, byl rating Řecka stále na dobré úrovni. V roce 2003 i přes 6% deficit státního rozpočtu dávaly ratingové agentury povětšinou Řecku známku A+. Tato vysoká známka vydržela Řecku prakticky až do měsíce před požádáním o pomoc u Mezinárodního měnového fondu (Klaus, 2011: 72).

Tato vysoké hodnocení se odvíjelo od dalšího falšování výdajů, ve kterém nová řecká vláda pokračovala po vzoru vlády předchozí. Kreativní účetnictví tak nadále bylo prováděno mistrně. Řečtí úředníci při rozpočtových plánováních pracovali s naprosto fiktivním deficitem ve výši 3 % HDP. Hospodářské a sociální reformy se však na rozdíl od kreativního účetnictví řecké vládě nedařilo naplňovat. Rok 2009 znamenal pro Řecko nové volby a řeckým premiérem se stal Jorgos Papandreu. Nová vláda po svém zvolení oznámila, že předchůdce Papandreua lhal o velikosti rozpočtového deficitu Řecka. Řecký vládní dluh byl v roce 2009 300 milionů eur, což znamenalo 125% HDP, a deficit rozpočtu za rok 2009 nebyl 3,7 % HDP, ale 12,5 % HDP. Tato informace vyvolala odezvu na finančních trzích a ratingové agentury začaly snižovat svoje hodnocení (Lobo; Wann; Fulmer Jr., 2000: 19-20).

Jak vyplývá z tabulky znázorňující vývoj ratingu pomocí tří nejznámějších ratingových agentur, rating Řecka se opravdu výrazně zhoršil až po řeckém požadavku o pomoc. Pro lepší orientaci v ratingových stupnicích je přiloženo vysvětlení těchto hodnot⁴⁷.

Tabulka č. 8: Vývoj ratingu Řecka

Rok	Fitch Rating	Moody's	Standard & Poors
2003	A+	Aa1	A+
2004	A+ (září)	Aa1	A+
2005	A	A2	A
2006	A	A2	A

⁴⁷ Ratingové stupnice, dostupné na: <http://www.maklerska-zkouska.cz/ratingove-stupnice/>, 1. 4. 2012.

2007	A	A2	A
2008	A	A2	A-
2009	A (květen)	A2	BBB+
2010	BBB- (září)	Ba1	BB+

Zdroj:http://www.fitchratings.com/web_content/ratings/sovereign_ratings_history.xls,

<http://www.lighthouseinvestmentmanagement.com/2010/06/15/greece-a-ratings-history/>, 23. 2. 2012.

4.2.4 Řecko po zavedení eura

V případě Řecka je zbytečné mluvit o nějakém zlepšení hospodářství či nějakém ekonomickému posunu. Vstupem Řecka do unie se spíše prohloubila jeho složitá situace z minulosti. Řecko tak pokračovalo směle dál v zadlužování.

Řecko podobně jako ostatní jižní státy eurozóny mělo problém s udržováním konkurenceschopnosti již před zavedením eura, po přijetí eura se situace částečně zlepšila devalvací řecké drachmy a zvýšila se konkurenceschopnost Řecka. Po vstupu navíc Řecko zjistilo, že si může půjčovat s úroky se stejnou hodnotou jako například Německo, i když bylo v zcela odlišné hospodářské situaci než tento bohatý stát. Takto se čím dál tím více prohlubovaly problémy, které v Řecku existovaly, ale nikdo je neřešil, a byly snad i přehlíženy. Bývalý řecký premiér Janos Papantoniou tvrdí, že po vstupu do eurozóny ozdravení financí Řecka přešlo na druhou kolej, ale zásadní a prvořadě bylo pro veřejný sektor Řecka půjčování peněz, kterých tehdy byl dostatek.⁴⁸ Hlavním problémem, proč se tedy Řecko dostalo do takto složité situace, byly jeho vysoké státní dluhy, vysoké státní výdaje například na armádu, slabý výběr daní a samozřejmě také falešné udávání informací o stavu financí (Akram; Sajjad, 2011: 120-122). Řecko nezvládalo splácet své závazky. Tato situace není ničím výjimečná, v minulosti se několikrát již odehrála a týkala se především rozvojových států. Zásadním na této situaci však je, že Řecko patří do eurozóny a ohrozilo tak její celou stabilitu (Dvořák, 2008: 172).

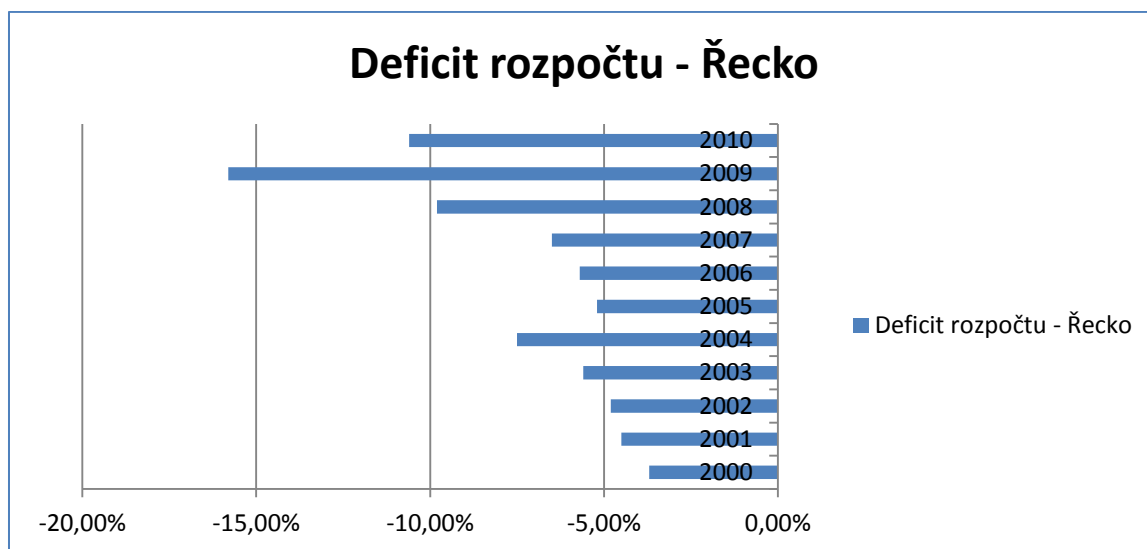
Další řecké problémy lze hledat v nepodpoření reforem stanovené vládou, ve štedrých platech státního sektoru a dalších věcech. Nelze však jen kárat pouze samotné Řecko. Jak jsem již ve svém textu uvedl, zásadní chybou bylo přehlížení řeckého dluhu samotným

⁴⁸ Tikající eurobomba. Druhé jednání: Život s eurem (2001 – 2004). Dostupné na: <http://www.finmag.cz/cs/finmag/ekonomika/tikajici-eurobomba-druhe-jednani-zivot-s-eurem-20012004/>, 1. 3. 2012.

Evropským společenstvím, výhodné úroky od ECB a také pomalé zareagování na řecké problémy ratingovými agenturami. Složitá situace Řecka vyvrcholila v březnu 2010, kdy se Evropská Rada dohodla na pomoci Řecku. Od této doby se Evropa ve věci pomoci Řecku rozdělila. Jedna strana tvrdí, že pomoc Řecku je dobrým řešením a druhá polovina se staví proti (Mamadouh; van der Wusten, 2011: 114-115). Řecká vláda se sice snaží zavádět opatření v oblasti škrtů vládních výdajů, zvyšování daní a strukturálních reforem, ale efekt prozatím není žádný. Cílem těchto reforem je najít alespoň částečnou důvěru držitelů dluhopisů Řecka, a posílit tak konkurenceschopnost Řecka. Tyto reformy se dotkly především obyvatel Řecka pracujících ve státní sféře. Vláda prodloužila dobu odchodu do důchodu o 2 roky, snížila důchody, platy a odměny zaměstnanců. Daňová sazba byla zvýšena z 19 % na 23 % (Akram; Sajjad, 2011: 125). Nicméně i přes tato opatření je stav řeckých financí v červených číslech.

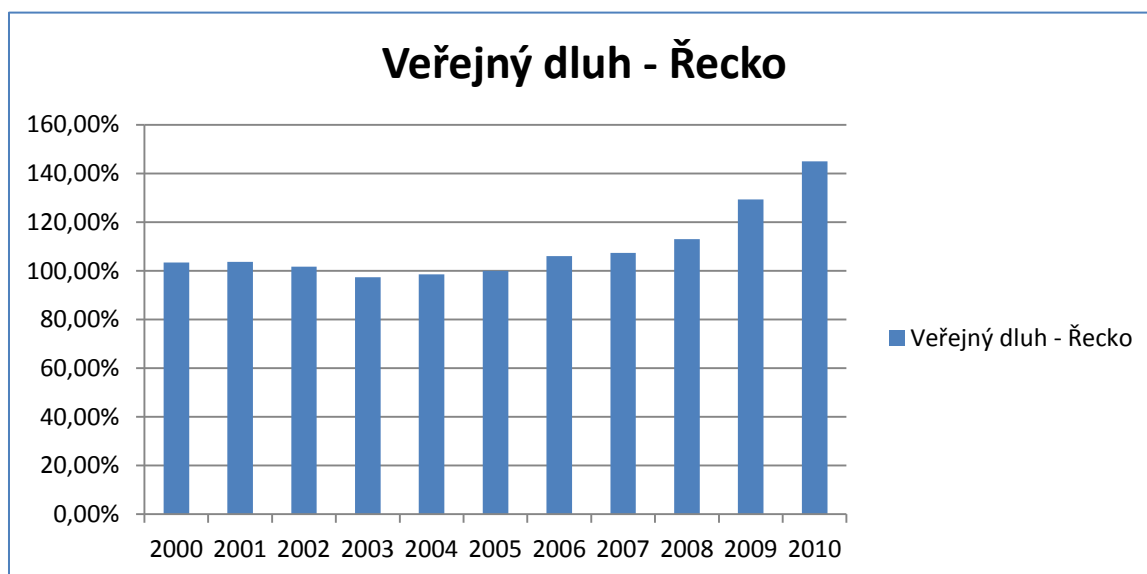
Důkaz řeckého dalšího zadlužení lze najít i v grafech o stavu plnění Paktu stability a růstu. Řecko i přes částečnou snahu své vlády jen těžko dokáže stlačit své dluhy pod požadované hodnoty.

Graf č. 4: Deficit rozpočtu – Řecko

Zdroj: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&plugin=0&language=en&pcode=teina200>, 1. 4. 2011.

Graf č. 5: Veřejný deficit - Řecko

Zdroj:

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsieb090>, 1. 4. 2012.

4.3 Španělsko - vstup do Evropského společenství a eurozóny

Tento jižní stát Evropy vstoupil do tehdy Evropského společenství v roce 1986 společně se svým sousedem Portugalskem. Podobně jako Řecko, tak i Španělsko bylo v minulosti autoritářským režimem. Zahájení přístupových rozhovorů o přistoupení do ES začalo se Španělskem v roce 1979. Tato jednání a vsak byla složitá, především z toho důvodu, že španělská ekonomika byla zaostalá a ostatní evropské státy se obávaly Španělska z důvodu silné a levné zemědělské produkce. Nakonec 12. června 1985 byla podepsána smlouva o přistoupení Španělska i Portugalska do ES (Charanzová, Dita, 1993: 26).

Vstup Španělska do HMU znamenalo pro něho samotné velkou prestiž, potvrzení snah o vstupu do evropských struktur a sblížení s ostatními státy ve společenství. Tato snaha o začlenění byla pokračováním dlouhé cesty Španělska, jak potvrdit demokratický režim, jak modernizovat politický a ekonomický systém a také, jak zajistit blahobyt pro své obyvatele. Jasným důvodem bylo také to, aby se Španělsko přiblížilo ostatním velkým evropským státům, jako je Francie, Itálie, Německo a Británie (Sychra, 2009: 238).

Španělsko se začlenilo mezi první státy, které přijaly euro jako svou měnu a hrálo také roli v jejím přijetí. V roce 1989 předsedalo Španělsko ES a v tomtéž roce, byla v Madridu přijata zpráva Jacquese Delorse. Během dalšího španělského předsednictví v roce 1995 se udál další z mezníků HMU. Během tohoto předsednictví byl přijat název pro společnou měnu a také byla vytvořena třetí fáze HMU. Poslední španělské předsednictví, které se týkalo Španělska a HMU, proběhlo v roce v roce 2002, kdy bylo euro zaváděno fyzicky do oběhu (Closa, 2004: 117–120).

4.3.1 Maastrichtská kritéria Španělsko

Plnění maastrichtských kritérií představovalo pro Španělsko problém. Období mezi lety 1987-1991 sice vyznívalo pro Španělsko jako určitý pokrok směrem kupředu, pokud jde o ekonomický rozvoj, ale stále Španělsko bylo oproti ostatním státům západní Evropy hospodářsky pozadu. Na počátku devadesátých let ale proběhla ve Španělsku devalvace pesety a nezaměstnanost dosahovala 24 %. V roce 1996 Španělsko společně s dalšími třemi státy⁴⁹ neplnilo ani jedno z kritérií (Scobie – Motamen, Homa, 1998: 74).

Tabulka č. 9: Stav plnění kritérií v roce 1996

	Deficit rozpočtu k HDP (%)	Celkový veřejný dluh HDP (%)	Roční míra inflace (%)	Dlouhodobá úroková sazba (%)
Kritérium	3,0 %	60 %	2,7 %	8,7 %
Stav Španělska	4,4 %	67,8 %	3,8 %	9,5 %

Zdroj: <http://www.ecb.int/pub/pdf/conrep/cr1996en.pdf>, 1. 3. 2012.

Rok 1996 také se ve Španělsku, kromě nesplněných kritérií nesl, také v duchu parlamentních voleb, které posléze vedly ke změně vlády. Španělská dělnická socialistická strana, která vládla od 80. let a byla protkána korupčními skandály, prohrála v těchto parlamentních volbách s Lidovou stranou. Lidová strana schválila pro roky 1997 – 2000 třetí fázi konvergence a zároveň plnění pravidel Paktu stability a růstu. Zároveň Lidová strana plánovala provádění reforem, které se týkaly hlavně privatizace státních podniků, reformy energetiky, dopravy, silniční a železniční infrastruktury, reformy pozemkového sektoru nebo

⁴⁹ Itálie, Portugalsko, Řecko (Scobie – Motamen, Homa, 1998: 74).

pravidel regulujících konkurenci. V roce 1997 se tedy Španělsko díky reformám zlepšilo v plnění konvergenčních kritérií. Španělsko splnilo téměř všechna kritéria, kromě celkového veřejného dluhu (Farrell; Quiggin, 2001: 90–91).

Tabulka č. 10: Stav plnění kritérií v roce 1997

	Deficit rozpočtu k HDP (%)	Celkový veřejný dluh k HDP (%)	Roční míra inflace (%)	Dlouhodobá úroková sazba (%)	Stabilita kurzu
Kritérium	3,0 %	60 %	2,7 %	7,8 %	Udržování povoleného rozpětí v ERM
Stav Španělska	2,6 %	68,8 %	1,8 %	6,3 %	Ano

Zdroj: <http://www.ecb.eu/pub/pdf/conrep/cr1998en.pdf>, 1. 3. 2012.

4.3.2 Španělsko po zavedení eura

Státy jako Portugalsko, Itálie, Řecko a Španělsko, které jsou nazývány jako státy PIGS, měly vždy mnohem větší inflaci než například Německo (Marsh, 2009: 177). Proto se nečekalo, že hned po svém vstupu budou tyto státy na stejné úrovni s již zmiňovaným Německem, ale Španělsko svým vstupem rozhodně na začátku tisíciletí hospodářsky profitovalo. Přijetím společné evropské měny získalo Španělsko velké možnosti týkající se usnadnění pohybu kapitálu na poli mezinárodního obchodu. Tyto pozitivní výsledky byly výsledkem úspěšného působení reforem Aznarovy⁵⁰ vlády. Tento slunný stát také vděčil vstupu do eurozóny tomu, že nezaměstnanost, která v 90. letech dosahovala až k závratným 20%, se po vstupu do unie snížila až na hranici 8,2%. Španělsko se stalo dokonce osmou největší ekonomikou světa podle údajů Světové banky (Kohout, 2011: 17).

Hlavní věcí, která však přispívala k velkému hospodářskému růstu Španělska, byl boom ve výstavbě nemovitostí. Tento boom byl později i zároveň hlavním důvodem k hospodářské krizi, která zasáhla Španělsko. Příčinám této krize se budu věnovat níže. Španělská centrální banka tvrdí, že během posledních deseti let, kdy je Španělsko členem eurozóny, se ceny nemovitostí zvýšily až trojnásobně. V roce 2006 banky rozpůjčovaly celkem 250 miliard eur

⁵⁰ José Mária Aznar Lopéz byl španělským předsedou vlády v letech 1996 – 2004.

developerům a tato částka je osminásobkem toho, co banky půjčily developerům v roce 1998. Dále například objem hypoték vzrostl oproti roku 1998 čtyřnásobně. Ostatně i zmíněný pokles nezaměstnanosti souvisí s boomem ve stavebnictví, díky kterému mnoho lidí získalo práci (Kohout, 2011: 17).

Nástup tohoto stavebního boomu odstartovalo především razantní snížení úroků pro Španělsko po vstupu do měnové unie. Nominální úrokové sazby se pohybovaly před vstupem Španělska do unie na hranici 15 % a po jeho vstupu spadly tyto úrokové sazby k 3 %. Španělsko se díky těmto nízkým úrokům stalo stavenišťem Evropy. Zmiňovaný stav dokazují následující čísla: čtyři miliony bytů patřily zahraničním vlastníkům a také to, že Španělsko, ač má o pětinu méně obyvatel než Velká Británie, mělo pětinasobně větší výstavbu než Británie. Španělské domácnosti tak viděly v nemovitostech nejen obyčejný dům, ale také dobrou investici do budoucnosti. V těchto letech proto španělské banky a investiční společnosti sváděly boj o klienty, kterým se snažily poskytnout co nejlepší úvěr (Kohout, 2011: 17-18).

Do roku 2007 se dalo Španělsko považovat za stát se zdravou ekonomickou prosperitou, ale v tomtéž roce se také začal projevovat problémem, který vznikl u ECB, která v letech 2003–2007 poskytovala státům výhodné úvěry. Španělsko během těchto let předešlo nejvyspělejší stát společenství Německo, ale jen v objemu úvěrů⁵¹. Nemovitostní bublina poprvé praskla opravdu v roce 2007, kdy polovina realitních kanceláří zkrachovala a začínala se tvořit světová ekonomická krize. Rázem počet nezaměstnaných vyskočil z 8,1 % na 8,6 %⁵².

Tento vysoký hospodářský růst nebylo možné dlouhodobě udržet. Na konci stavebního boomu ceny se ceny nemovitostí dostaly až na takovou úroveň, že odrazovaly potenciální investory od nákupu. V době recese, která se záhy dostavila, nebyly realitní kanceláře schopny prodat nabízené nemovitosti. Realitní kanceláře tak kvůli tomu prakticky ani nemohly splácet úvěry, které měly rozpůjčované od bank.

Španělský trh s nemovitostmi nebyl však jediným zasaženým krizí. Byl zasažen i bankovní sektor, který se nyní potýkal oproti minulým letům s nízkou poptávkou po hypotéčních půjčkách, která byla v roce 2009 nejmenší za posledních dvacet let. V polovině roku 2008 zaznamenal realitní trh výrazný propad (Lišková, 2011: 62-63).

⁵¹ Pavel Kohout: Dohoda pro kočku. Dostupné na: <http://www.vlada.cz/cz/ppov/ekonomicka-rada/clanky/pavel-kohout-dohoda-pro-kocku-92504/>, 26. 2. 2012.

⁵² Španělské volby doprovází hospodářská krize. Dostupné na: <http://www.euractiv.cz/evropa-dnes0/clanek/spanelske-volby-doprovazi-hospodarska-krize>, 27. 2. 2012.

Tabulka č. 11: Růst ve stavebnictví

Stavebnictví	2006	2007	2008	2009	2010
(%)	2,4 %	-0,7 %	-13,5 %	-11,9 %	-11,7%

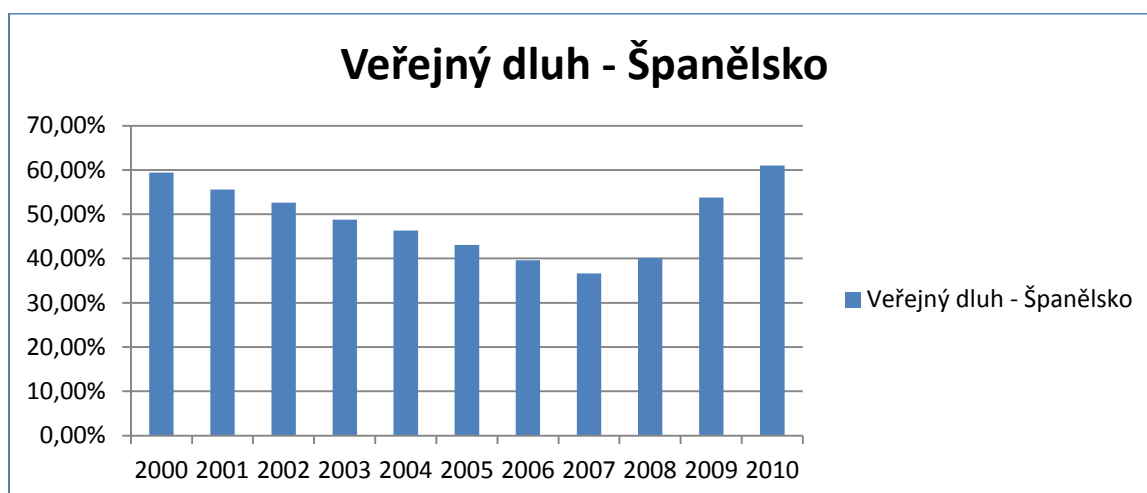
Zdroj: <http://www.businessinfo.cz/cz/sti/spanelsko-ekonomicka-charakteristika-zeme/4/1000541/#sec2>, 27. 2. 2012.

Tabulka č. 12: Nezaměstnanost

Nezaměstnanost	2006	2007	2008	2009	2010
(%)	8,5 %	8,9 %	11,3 %	18 %	20 %

Zdroj: <http://www.businessinfo.cz/cz/sti/spanelsko-ekonomicka-charakteristika-zeme/4/1000541/#sec2>, 27. 2. 2012.

Pravidla plnění Paktu stability a růstu Španělsko dodržovalo od svého vstupu do eurozóny prakticky až do roku 2008, kdy začal velký propad realitního trhu. Až do této doby bylo kritérium celkového veřejného dluhu jedno z nejmenších v celé EU, v roce 2007 činil veřejný dluh Španělska pouze 36,2 % HDP⁵³. Španělsko však zatím přes nárůst deficitu rozpočtu a neplnění Paktu stability a růstu zatím nepředložilo žádný výrazný plán, jak snížit vládní deficit (Serrano, 2010: 373).

Graf č. 6: Veřejný dluh – Španělsko

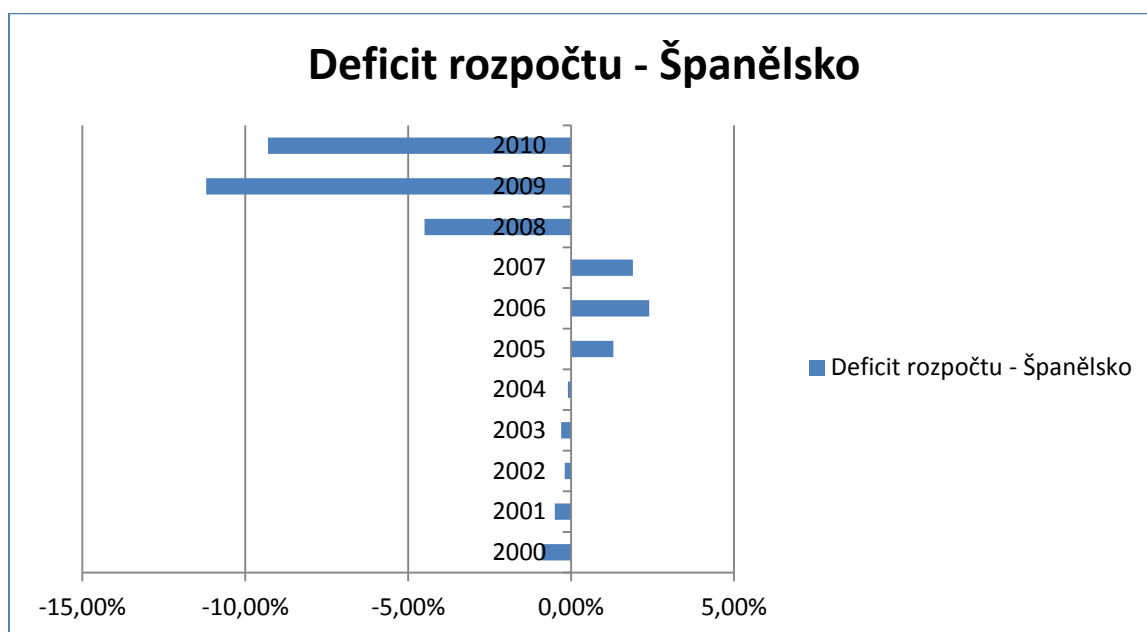
Zdroj:

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsieb090>, 13. 4. 201

⁵³ Veřejný dluh, dostupné na:

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsieb090>, 1. 4. 2012.

Graf č. 7: Deficit rozpočtu - Španělsko

Zdroj: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&plugin=0&language=en&pcode=teina200>, 1. 4. 2012.

4.4 Německo – vstup do Evropského společenství a eurozóny

Německo vstupovalo do Evropského společenství jako jeden z jeho šesti zakládajících států. Do ES vstoupilo společně s Belgií, Nizozemskem, Lucemburskem, Itálií a Francií. Významným okamžikem byl pro Německo rok 1989, kdy se schylovalo k pádu komunismu a rozhodovalo, co bude s Německou demokratickou republikou, která byla po druhé světové válce začleněna do východního bloku. Tato otázka byla rychle vyřešena, protože 3. října 1990 se především snahou německého kancléře Helmuta Kohla a předsedy Společenství Jacquese Delorse spojilo západní Německo s východním. Tento okamžik byl také zásadní pro pozdější tvorbu měnové unie, protože Německo představovalo dlouhodobě nejsilnější ekonomiku Evropy (Veber, 2004: 341 – 342).

Německo je státem, který ovlivnil zcela zásadně tvorbu měnové integrace v Evropě. Vždy byla však jeho západní část mnohem více hospodářsky výkonnější než východní. Na přelomu let 1989-1990 dosahovala ekonomika východního Německa pouze 10 % západního Německa. Ve stejném roce tedy byly převedeny východní marky na západoněmecké a byly zafixovány na stejnou konvergenci. Sjednocení Německa provázely velké náklady a také zvyšující se

nezaměstnanost (The Economist, 1991: 65). Německý přechod na euro se proto se rodil složitě.

Hlavním problémem byla nedůvěra občanů ke společné měně. Němci se nechtěli vzdát své marky, i když Německo ve 20. století prožilo dvakrát hyperinflaci. Konvergenční kritéria a ECB měly pomoci překonat nedůvěru německé veřejnosti k přijetí společné měny. Právě proto se německá politická elita tolik angažovala ve tvorbě evropské integrace (Sychra, 2009: 232-233).

Podle Dysona německá politika měla k měnové unii celkem tři hlavní připomínky. První z nich se týkala plnění konvergenčních kritérií, protože nebylo jasno, zda budou splněna a bude dodržený dohodnutý harmonogram vedoucí ke vstupu do třetí fáze hospodářské a měnové unie. Dalším problémem byl vztah Německa s Francií k fiskální disciplíně. Konečně třetí problém znamenala již zmíněná nedůvěra občanů ke společné měně a také jak se zachovají k možné společné měně největší politické strany v Německu (Dyson, 2002: 176).

Německo je známo svou precizností a tak tomu bylo i v pohledu na tvorbu unie. Přesto, že Německo kladlo velké nároky na plnění konvergenčních kritérií, samo se potýkalo s rozpočtovým deficitem. Plnění konvergenčních kritérií bude znázorněno v následující tabulce. Nakonec se však Německo společně s dalšími deseti státy stalo zakládajícím členem nově vytvořené evropské měnové unie. Od 1. 1. 1999 tedy Německo vstoupilo do závěrečné třetí fáze a mohlo přijmout v hotovostní podobě euro v roce 2002.

4.4.1 Maastrichtská kritéria Německo

Jak již bylo řečeno v předešlém textu, Německo kladlo velký důraz na plnění maastrichtských kritérií a zároveň mělo silnou pozici při vyjednávání. Ostatní evropské státy braly na vědomí, že měnová unie by nemohla bez Německa fungovat kvůli jeho silné ekonomice a marce. Německý vstup do unie nepřinášel pro samotné Německo příliš kladů a němečtí politici kladli důraz na to, aby po přijetí společné měny bylo Německo alespoň na stejné úrovni, jako když používalo svou německou marku (Dyson, 1999: 424).

Při samotném plnění kritérií nemělo Německo žádný problém s plněním kritéria inflace a také s plněním úrokových sazeb. Těžší to však bylo s plněním konvergenčních kritérií, která se týkala veřejného dluhu a veřejného deficitu. Tyto náklady a překročení hranice veřejného

dluhu lze hledat hlavně ve sjednocení Německa, které s sebou přineslo velké náklady. Na samotné hodnoty plnění kritérií se podíváme pomocí tabulky.

Tabulka č. 13: Stav plnění kritérií

Rok	1995	1996	1997	1998
Deficit rozpočtu k HDP (%)	3,5 %	3,4 %	2,7 %	2,5 %
Celkový veřejný dluh k HDP (%)	58,1 %	60,8 %	61,3 %	61,2 %
Roční míra inflace (%)	1,5 %	1,2 %	1,5 %	1,4 %
Dlouhodobá úroková sazba (%)	6,9 %	6,2 %	5,6 %	5,6 %
Stabilita kurzu	Ano	Ano	Ano	Ano

Zdroj: <http://www.ecb.eu/pub/pdf/conrep/cr1998en.pdf>, <http://www.ecb.int/pub/pdf/conrep/cr1996en.pdf>, 1. 3. 2012.

4.4.2 Německo po zavedení eura

Složitá situace po sjednocení Německa, která vzala německému hospodářství výsostné postavení v Evropě, trvala více než deset let. Tak dlouho trvalo Německu, než se znova stalo konkurenceschopným státem. Pro Německo nastala složitá situace ještě jednou, a to v roce 2003, kdy Německo společně s Francií porušovalo Pakt stability a růstu, avšak žádné sankce za tohoto porušení pro Němce stanovené nebyly. I kvůli těmto společným problémům s plněním Paktu stability a růstu byl Pakt v roce 2005 pozměněn právě na popud Německa.

Německo je považováno za příkladný stát v plnění fiskální a měnové disciplíny, ale i přesto Německo začalo plnění úkolů Paktu stability a růstu v novém tisíciletí samo porušovat. První náznak problémů se vyskytl v roce 2001, kdy německá vláda deklarovala deficit

státního rozpočtu ve výši 1,5 % HDP, ale skutečný deficit byl 2,5 % HDP⁵⁴. Hranice 3 % HDP sice nebyla překročena, ale Rada tak obcházela znění Paktu stability a růstu, ve kterém podle čl. 6 odst. 2 nařízení Komise 1466/97 má Rada EU vydat včasné varování, pokud se deficit rozpočtu výrazně odlišuje od rozpočtového cíle. Konec roku 2002 ukázal, že situace se státním deficitem se oproti roku 2001 zhoršila, a Německo se dokonce přehouplo přes 3 % HDP, a to konkrétně na hodnotu 3,7 % HDP⁵⁵ (Feldmann, 2003: 289-290). Na toto německé překročení tříprocentní hranice již zareagovala jak Evropská komise, tak i Rada. Komise poslala Radě doporučení, podle něhož by se mělo hlasovat kladně o existenci nadměrného schodku Německa. Rada také přijala doporučení o snížení německého rozpočtu v roce 2003 na stav 2,75 % HDP a také by mělo být zastaveno zadlužování země. Toto porušení souviselo s dlouhodobou vyšší nezaměstnaností, která v Německu činila 11,6 %⁵⁶, a také se zvýšením výdajů na rok 2003, mezi něž se zařadilo zvyšování důchodů a různé sociální příspěvky (příspěvky na bydlení, na péči o děti, atd.). Vláda Gerharda Schrödera se navíc zavázala k navýšení vojenských nákladů ve válce proti terorismu na 3 miliardy německých marek (Oxford Analytica Daily Brief Service, 2001: 1). Až do června německá vláda nebrala v potaz doporučení Rady, aby snížila svůj schodek rozpočtu. Poté sice německá vláda zareagovala určitým snížením nákladů, nicméně vyhlídky pro rok 2004 a snížení deficitu pod 3 % HDP byly nadále v nedohlednu. Na základě těchto faktů Komise kontaktovala Radu EU a adresovala Německu konkrétní opatření vedoucí ke snížení schodku. Rada EU toto doporučení od Komise nepřijala, navíc bylo státům umožněno, aby své závazky splnily až v roce 2005.⁵⁷

⁵⁴ German Stability Programme 2001, dostupné na:

http://ec.europa.eu/economy_finance/economic_governance/sgp/pdf/20_scps/2001-02/01_programme/de_2001-12-01_sp_en.pdf, 1. 4. 2012.

⁵⁵ German Stability Programme 2002, dostupné na:

http://ec.europa.eu/economy_finance/economic_governance/sgp/pdf/20_scps/2002-03/01_programme/de_2002-12-18_sp_en.pdf, 1. 4. 2012.

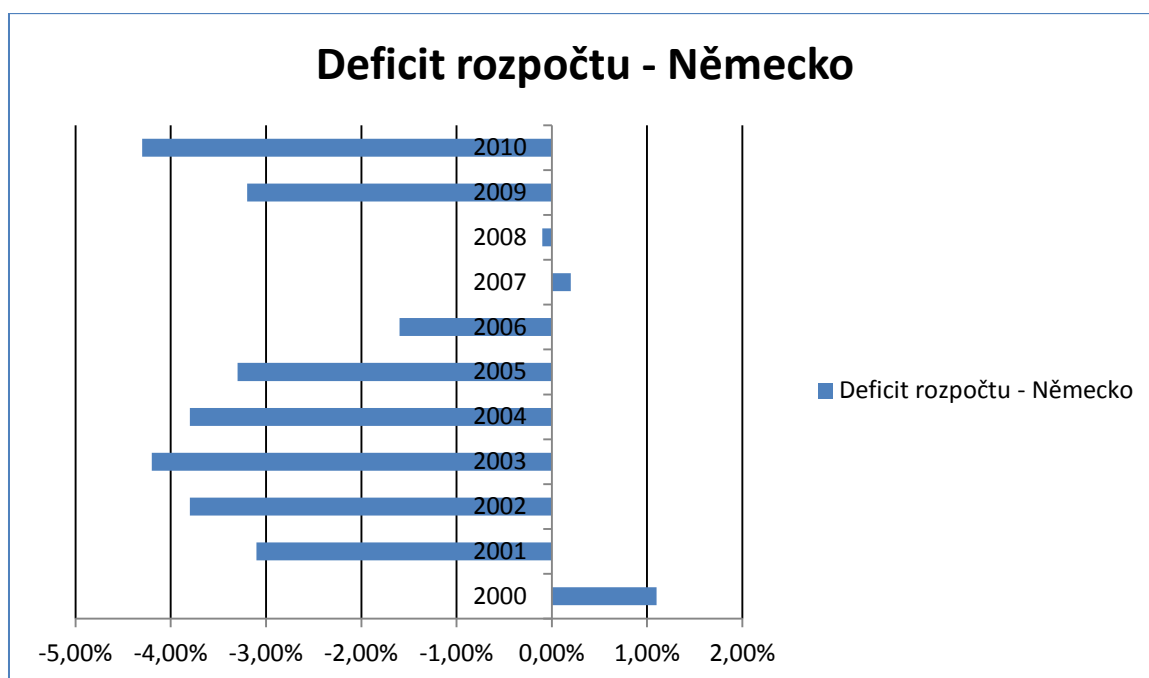
⁵⁶ Německo: Ekonomická charakteristika země, dostupné na: <http://www.businessinfo.cz/cz/sti/nemecko-ekonomicka-charakteristika-zeme/4/1000636/>, 20. 3. 2012.

⁵⁷ Plnění Paktu stability a růstu, dostupné na:

http://ec.europa.eu/economy_finance/economic_governance/sgp/pdf/11_council_press_releases/2003-11-25_council_press_release_en.pdf, 1. 4. 2012.

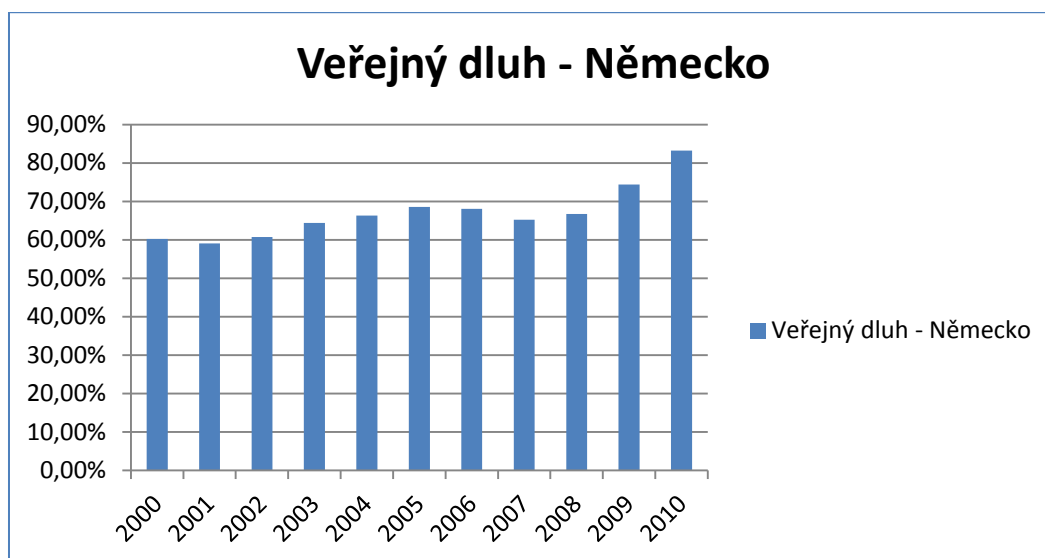
Německo přesto tyto závazky nesplnilo ani v roce 2005, jak vyplívá z přiloženého grafu. Komise tedy na základě tohoto faktu přikázala Německu, že musí do konce roku 2007 nadměrný schodek snížit pod hranici 3 % HDP. Schodek se nakonec Německu povedlo snížit, ale s celosvětovou ekonomickou krizí znovu spadlo pod 3 % hranici HDP.

Graf č. 8: Deficit rozpočtu - Německo

Zdroj: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&plugin=0&language=en&pcode=teina200>, 1. 4. 2012.

Graf č. 9: Veřejný dluh – Německo

Zdroj:

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsieb090>,
13. 4. 2012.

Krise zasáhla prakticky celý svět a ostře ji sledují i samotní obyvatelé Německa. Ti se však staví ke krizi v eurozóně a hlavně vůči jejímu dosavadnímu řešení skepticky a doplňují je i němečtí finanční experti, kteří se vyslovili zásadně proti podpoře eurobondu⁵⁸. Tento postoj je logický, protože v případě zavedení eurobondu si budou moci státy, jejichž finance jsou na tom hůře než ty německé, stále půjčovat za stejný úrok jako Německo a další dobře hospodařící státy (Schuman, 2011: 24-29). Němci se cítí podvedeni fungováním ECB, která podle nich neplní takovou funkci jako německá Bundesbank. Dále kritizují hodnotu eura, jež nedosahuje hodnoty, Němci oblíbené marky. Oproti roku 2008 se v roce 2011 snížil počet obyvatel, kteří si myslí, že euro bude mít dlouhodobý úspěch. Před třemi lety tento názor zastávalo 78 % a v minulém roce už pouze 55 % obyvatel Německa⁵⁹.

Německá silná pozice v eurozóně má také velký vliv na řešení krize eura v ostatních státech Evropy. Politici se však staví rozdílně k řešení této složité situace. Na jedné straně stojí ti, kteří sympatizují s německými občany a myslí si, že odchod Řecka z eurozóny by byl

⁵⁸ Eurobond je společný evropský dluhopis.

⁵⁹ Europe's big two: The Nico and Angela show, dostupné na: <http://www.economist.com/node/21536868>, 1. 4. 2012.

výhodný pro Německo, a na druhé straně stojí kancléřka Angela Merkelová, která se i přes tlak svých kolegů postavila za kompletní eurozónu⁶⁰. Merkelová je považována za velkou zastánkyni eura, tento fakt lze podložit i větou, kterou pronesla pro ekonomický magazín *The Economist*: „Pokud padne euro, potom padne Evropa“.⁶¹ Situace je pro německou vládu a banky složitá, jak ostatně potvrzuje i David Marsh, bankéř a finanční historik zabývající se Německem. Německo se rozhoduje podle jeho slov mezi dvěma špatnými scénáři. První scénář znamená příspěvní na záchranu Řecka, ale záchrana může pouze odvrátit řecký krach. Druhý scénář je takový, že pokud Řecko půjčku nezíská, tak německé banky zároveň přijdou o své peníze⁶².

Německo i přes celosvětovou krizi disponující silnou ekonomikou, naléhá na evropské země, aby se více věnovaly škrtům ve vládních výdajích a zabránily tak složitější finanční situaci, než ve které se nyní nacházejí zejména státy PIGS. Německo společně s druhou nejsilnější ekonomikou v eurozóně čili s Francií navrhovali, aby členové eurozóny zavedli takzvané dluhové brzdy, které by pomohly zabránit opakování dluhové krize (Farrell; Quiggin, 2011: 96-103).

Lze však konstatovat, že i přes krizi, která zasáhla státy eurozóny, je Německo nadále státem dominujícím Evropě, pokud jde o hospodářství a ekonomiku. Důvody jsou víceméně jasné. Německo na rozdíl od ostatních států dobře hospodařilo a spořilo, navíc se k těmto pozitivům připojily reformy, které němečtí politici zaváděli, jako například liberalizaci pracovních trhů a vytváření nových pracovních míst. Odbory přijaly pracovní pravidla, která snižují náklady firem, zaveden byl například tzv. *Kurzarbeit*⁶³ (Schuman; Meyer; Moore, 2011: 24-29).

⁶⁰ Sachs: Euro potápí německé pohrdání Řeckem, dostupné na:

<http://zpravy.e15.cz/zahranicni/ekonomika/sachs-euro-potapi-nemecke-pohrdani-reckem-700416>, 28. 3. 2012.

⁶¹ Leaders: The German problem: The euro crisis, dostupné na: <http://www.economist.com/node/21538755>, 1. 4. 2012.

⁶² Eurozóna se časem rozpadne, tvrdí finanční historik Marsh, dostupné na: http://byznys.lidovky.cz/eurozona-se-casem-rozpadne-tvrdi-financni-historik-marsh-pmd-/statni-pokladna.asp?c=A100424_160101_statni-pokladna_kim, 29. 3. 2012.

⁶³ *Kurzarbeit* – znamená zkrácení pracovní doby zaměstnanců. Dobu, o kterou je pracovní doba zkrácena doplatí stát. Zaměstnavatel se zároveň zaváže k tomu, že žádný zaměstnanec nebude propuštěný.

5 ZÁVĚR

Evropa prochází v současné době ekonomickou krizí, jež se hlavně dotýká států patřících do eurozóny. Právě v souvislosti s ekonomickou krizí eurozóny jsem si stanovil cíl bakalářské práce. Cílem práce je určit důvody, kvůli kterým se některé státy eurozóny dostaly do složitější situace než ostatní, i když podmínky vstupu do měnové unie byly pro všechny státy na začátku jednotné. Toto téma je v současné době velmi aktuální. Navíc jak ve sféře politické, tak ekonomické se objevuje několik domněnek, proč k tomuto stavu došlo.

Práce je členěna do dvou základních částí. První část mé práce byla teoretická. Zde vysvětluji pojem měnové unie a za jakých podmínek vůbec měnová unie funguje. V této části jsem se také věnoval optimální měnové oblasti, kterou mnozí ekonomové přirovnávají k eurozóně. Podle mého názoru eurozóna není takovou optimální měnovou oblastí, jakou si ji představoval například Mundell. Snad jen ECB splňuje podmínky optimální měnové oblasti, a to z toho důvodu, že je nadnárodním orgánem, jenž řídí všechny státy eurozóny.

Druhá část práce je již částí analytickou, v níž jsem se snažil představit cestu, jak vznikala Evropské měnová unie. Věnuji se především zásadním událostem, jež se odehrály koncem dvacátého století a vedly k vytvoření měnové unie. Analytická část mé práce se zároveň snaží najít odpovědi na otázky stanovené v úvodu své práce.

Vytvoření evropské měnové unie mělo být nejvyšším politickým i ekonomickým výsledkem, který by upevnil pozici ve značně ekonomicky a politicky rozmanité Evropě, kde se po dlouhá desetiletí vedl spor mezi ekonomisty a monetaristy nebo zjednodušeně řečeno mezi dvěma západními státy Evropy, a to Francií a Německem. Tento spor stále oddaloval nalezení společné řeči k vytvoření měnové unie v Evropě. Nakonec se po zdlouhavém procesu a nepříliš úspěšných pokusech o vytvoření měnové unie v Evropě situace změnila v 80. a 90. letech minulého století. Tuto změnu zapříčinil nejen rozpad Sovětského svazu a spojení bývalé Německé demokratické republiky a Německé spolkové republiky, ale především pak změna postoje již spojeného Německa na možnou budoucí společnou měnu.

Důležitým okamžikem pro vytvoření měnové unie se stala tzv. Delorsova zpráva, která na konci 80. let reagovala na změnu nálad v Evropě a větší schopnost spolupráce mezi státy s rozdílnými názory. I Německo, jež chtělo vytvořit měnovou unii hned a bez postupného vytvoření měnové unie, nakonec souhlasilo s Francií a přiklonilo se k jejímu názoru. Samotná Delorsova zpráva tedy reagovala na zájem o vytvoření společné měny a věci se daly

do pohybu. Delorova zpráva obsahovala kroky, které by vedly k dalšímu propojení a postupnému vzniku měnové unie. Ovšem nejzásadnějším okamžikem, jenž se postaral o vytvoření eurozóny, bylo zasedání v nizozemském Maastrichtu. Evropská rada zasedala v tomto městě v roce 1992 a výsledkem bylo vypracování tzv. Maastrichtské smlouvy, jejíž závěry se staly hlavním impulsem k nové společné evropské měně a měnové unii. Hlavním východiskem pro mou práci, obsaženým i v Maastrichtské smlouvě, je stanovení konvergenčních kritérií, jež musejí státy vstupující do eurozóny splňovat a také je musí i po svém vstupu dodržovat. Pro dodržování fiskálních konvergenčních kritérií byl zároveň vytvořen Pakt stability a růstu. Tento Pakt měl kromě kontroly dodržování kritérií také vydávat doporučení státům, které pravidla paktu porušily, jak se znovu dostat na hodnoty dané pravidly. Zároveň byla také vytvořena společná Evropská centrální banka jako hlavní úřad spravující finance v Evropě. Tento společný orgán má na starost například určování úrokových sazeb. Společné úrokové sazby pro všechny členské státy přispěly ke krizi eurozóny.

Přechod na společnou měnu všech čtyř zkoumaných států v mé práci byl rozdílný. Státy také vstupovaly do měnové unie v rozdílných letech. Pouze Německo a Španělsko jako zakládající členové vstupovaly do měnové unie v roce 1999, Řecko se do měnové unie dostalo v roce 2001 a nakonec Slovensko v roce 2009. Zároveň každý ze států přistoupil do eurozóny kvůli zcela odlišným důvodům. Německo vstupovalo do eurozóny především z toho důvodu, že i přes svoji dobrou ekonomickou situaci nechtělo zůstat mimo eurozónu a dále nechtělo, aby Francie zlepšila svou pozici na úkor Německa. Již vstupem do EU v roce 2004 se Slovensko zavázalo k tomu, aby co nejdříve přijalo společnou měnu. Slovensko již před vstupem do eurozóny bylo velmi otevřenou ekonomikou, jejíž zahraniční obchod se nejvíce orientuje na evropské státy a logickým vyústěním pro zlepšení obchodování se státy eurozóny bylo připojení Slovenska do společné měnové unie. Za další plusy vstupu do měnové unie považovali slovenští politici a ekonomové zrušení kurzových rizik vůči euru, rozvoj podniků a také snížení nezaměstnanosti. Řecký vstup do eurozóny lze považovat za velkou neznámou. Řecko mělo velmi rozdílnou ekonomickou situaci oproti ostatním státům vstupujícím do eurozóny a snad ani samo nemohlo očekávat, že se vyrovná státům západní Evropy v ekonomice a hospodářství. Španělský vstup znamenal především prestiž pro samotné Španělsko a také posílení nově vytvořeného demokratického systému po dlouhých letech autoritářského režimu.

Podle mého názoru došlo k několika událostem, které přispěly k tomu, že se některé státy ocitly ve srovnání s jinými v horší situaci. Je zřejmé, že příčina není jen jedna. Domnívám se, že první špatná myšlenka vedoucí k této situaci byla idea velké měnové unie se všemi státy Evropy, přičemž se ale ve skutečnosti zároveň jednalo více o politickou unii než o unii měnovou. Každý člen eurozóny byl na jiné startovní pozici již při samotném začátku plnění maastrichtských kritérií. Tato startovací pozice se projevila v Řecku, které se nacházelo zcela v jiné situaci než například ekonomicky vyspělé Německo nebo Slovensko v roce 2009. Řecké problémy podle mého názoru odstartoval již úmysl řeckých politiků vstoupit do měnové unie. Řecko ve skutečnosti nespĺnilo ani maastrichtská kritéria, která představovala nutnou podmínku pro vstup do měnové unie. Tato situace je podle mě další příčinou, proč je na tom Řecko nyní tak špatně. Řecko zatajovalo své reálné údaje o stavu ekonomiky a hospodářství. Také jednotná politika Evropské centrální banky přispěla ke složité situaci u některých států eurozóny. Výhodných úvěrů ECB využilo jak slabé Řecko, tak i druhý jižní stát Španělsko. Kvůli štědrým půjčkám se tyto státy ještě více zadlužily a své dluhy nijak neřešily. Otázkou však zůstává, zda by byla současná krize eurozóny tak velká, kdyby se v roce 2008 neobjevila krize celosvětová. Ta dle mého názoru přispěla k odhalení skutečné situace v eurozóně. Dokladem k tomuto tvrzení může být fakt, že ratingové agentury začaly snižovat rating Řecku až po jeho žádosti o půjčku od Mezinárodního měnového fondu. Dalším důvodem aktuální složitější situace je to, že Německo na rozdíl od Řecku a Španělska zareagovalo na krizi ihned a provedlo úsporná opatření, a krize se jich tak oproti Řecku a Španělsku dotkla minimálně.

Celkově se tedy domnívám, že důvodů proč se některé státy ocitly v krizi, je několik a jsou různorodé. U Řecku byl problém již před vstupem do eurozóny, kdy nebylo připraveno na vstup do měnové unie a v posledních letech se jeho problémy naplno projevíly. Španělsko je opačným případem. To po vstupu do eurozóny prosperovalo, ale s nástupem celosvětové krize se ocitlo ve složité situaci a nyní se potýká s velkými problémy.

6 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ

Literatura

Akram, Muhammad; Sajjad, Humma: 2011. Contagious Effects of Greece Crisis on Euro-Zone States. *International Journal of Business and Social Science*. Vol. 2, Issue 12, s. 120-129.

Apostolou, Nikolia; Bounias, Dminitris: 2011. Slovakia to flip on bailout vote. *USA Today*, vydané 13. října 2011, s. 6.

Arestis, Philip; Sawyer, Malcolm: 2011. The Design Faults of the Economic and Monetary Union. *Journal of Contemporary European Studies*. Vol. 19, Issue 1, s. 21-32.

Baldwin, Richard; Wyploz, Charles: 2004: *The economics of European Integration*. MCGRAW-HILL: Berkshire.

Bovenberg, Ary L.; de Jong, Adri: 1997. The Road to Economic and Monetary Union. *Kyklos*. Vol. 50, Issue 1, s. 83-109.

Brůžek, Antonín; Smrčková, Gabriela; Zák拉斯ník, Martin: 2007. *Evropská měnová integrace a Česká republika*. VELRYBA: Praha.

Buiter, Willem; Corsetti, Giancarlo; Roubini, Nouriel: 1993. Excessive deficits: sense and nonsense in the Treaty of Maastricht. *Economic Policy*. Vol. 8, Issue 1, s. 58-100.

Bydžovská, Marie: 2011. Sulík: Nechceme spálit miliardy v Řecku. *Euroskop.cz*. 21. 9. 2011, dostupné na: <http://www.euroskop.cz/8801/19617/clanek/sulik-nehceme-spalit-miliardy-v-recku/>, 12. 1. 2012.

Cihelková, Eva; Jakš, Jaroslav: 2004. *Evropská integrace – Evropská unie*. VŠE: Praha.

Closa, Carlos; Heywood, Paul: 2004. *Spain and the European Union*. PALGRAVE MACMILLAN: New York.

De Grauwe, Paul: 2003. *Economics of Monetary Union*. OXFORD UNIVERSITY PRESS. New York.

Dědek, Oldřich: 2008. *Historie evropské měnové integrace: od národních měn k euru*. C. H. BECK: Praha.

Dyson, Kenneth: 2002. *European States and the Euro: Europeanization, variation, and convergence*. OXFORD UNIVERSITY PRESS: New York.

Dyson, Kenneth: 1999. *The road to Maastricht: negotiating economic and monetary union*. OXFORD UNIVERSITY PRESS: New York.

Farrell, Henry; Quiggin, Jogn: 2011. How to Save the Euro – and the EU. *Foreign Affairs*. Vol. 90, Issue 3, s. 96-103.

Feldmann, Horst: 2003. The Implementation of the Stability and Growth Pact: Taking stock of the First Four Years. *Journal of European Integration*. Vol. 25, Issue 4, s. 287-309.

Ghannadian, Farhad; Penovska, Irina: 2011. The Euro: Future Prospects and Consideration for Non-Euro Countries. *American Journal of Economics & Business Administration*. Vol. 3, Issue 2, s. 282-287.

Gonda, Peter: 2008. „Europreteky“ a „Europasce“ (nielen) na Slovensku. In: Pečinková, Ivana (ed.) : *Euro versus koruna: rizika a přínosy jednotné evropské měny pro ČR*. CENTRUM PRO STUDIUM DEMOKRACIE A KULTURY: Brno.

Horčíčka, Václav; Kovář, Martin: 2006. *Dějiny evropské integrace II*. TRITON: Praha.

Charanzová, Dita: 1999. Španělsko v hospodářské a měnové unii. *Mezinárodní politika*. Vol. 23, Issue 8, s. 26–27.

Issing, Otmar: 2008. *The birth of the Euro*. CAMBRIDGE UNIVERSITY PRESS: Cambridge.

Kenen, Peter B.: 1995. *Economic and Monetary Union in Europe: Moving Beyond Maastricht*. CAMBRIDGE UNIVERSITY PRESS: Cambridge.

Klaus, Václav: 2011. *Evropská integrace bez iluzí*. EUROMEDIA GROUP, k.s. – KNIŽNÍ KLUB: Praha.

Klučka, Josef; Strelcová, Stanislava; Leláková, Eva: 2010. Introduction of the Euro in the Slovak republic – Risk and Challenges. *Megatrend Review*. Vol. 7, Issue 2.

Kohout, Pavel: 2011. *Finance po krizi: Evropa na cestě do neznáma*. GRADA PUBLISHING: Praha.

Kohout, Pavel: 2010. KOHOUT: Proč si Slováci mají nechat euro. *Lidovky.cz*. 19. 12. 2010, dostupné na: http://byznys.lidovky.cz/kohout-proc-si-slovaci-maji-nechat-euro-d96-/statni-pokladna.asp?c=A101219_111204_firmy-trhy_mev, 29. 2. 2012.

Kohout, Pavel: 2012. Pavel Kohout: Dohoda pro kočku. *Vláda*. 2. 2. 2012, dostupné na: <http://www.vlada.cz/cz/ppov/ekonomicka-rada/clanky/pavel-kohout-dohoda-pro-kocku-92504/>, 26. 2. 2012.

Kučejová, Dana: 2008. Španělské volby doprovází hospodářská krize. *Euractiv*. 18. 3. 2008, dostupné na: <http://www.euractiv.cz/evropa-dnes0/clanek/spanelske-volby-doprovazi-hospodarska-krize>, 27. 2. 2012.

Lacina, Lubor; Rozmahel, Petr: 2010. *Euro: ano/ne?* ALFA: Praha.

Lacina, Lubor; Rusek, Antonín a kol: 2007. *Evropská unie: trendy, příležitosti, rizika*. ALEŠ ČENĚK: Plzeň.

Lacina, Lubor a kol.: 2007. *Měnová integrace – náklady a přínosy členství v měnové unii*. C. H. BECK: Praha.

Lišková, Klára: 2011. *Finanční a ekonomická krize ve Španělsku* [diplomová práce]. Praha, Fakulta mezinárodních vztahů, VŠE.

Lobo, Bento J.; Wann, Christi; Fulmer Jr., John G.: 2010. Greece: How can companies manage the new risks?. *Journal of Corporate Accounting & Finance*. Vol. 21, Issue 6, s. 19-24.

Mamadouh, Virginie; Van der Wusten, Herman: 2011. Financial, Monetary and governance crisis: an outlook on the euro (zone). *Journal of Economic and Social Geography*. Vol. 102, Issue 1, s. 111-118.

Málová, Darina; Učeň, Peter: 2008. Slovakia. *European Journal of Political Research*. Vol. 47, Issue 7-8, s. 1118-1129.

Marsh, David: 2009. *The euro: the politics of the new global currency*. YALE UNIVERSITY PRESS: New Haven.

Naiwei, Chen; Arvind, Mahajan: 2010. Maastricht Treaty, Euro and Purchasing Power Parity. *Journal of Finance and Economics*. Vol. 4, Issue 35, s. 61-81.

GERMANY: Stability pact under strain as growth sags: 2001. *Oxford Analytica Daily Brief Service*, vydáné 26. 10. 2001, s. 1.

Paris, Jenny: 1997. Share Prices In Greece Soar, Setting Record. *Wall Street Journal*, vydáné 26. května 1997, s. 12.

Scobie – Motamen, Homa: 1998. *European Monetary Union: The Way Forward*. ROUTLEDGE: New York.

Schuman, Michael: 2011. Why Germany Can't Save Europe, Much Less The World. *TIME*. Vol. 178, Issue 13, s. 24-29.

Serano Felipe: 2010. The Spanish fiscal policy during the recent great recession. *Journal of Post Keynesian Economics*. Vol. 32, Issue 3, s. 371-387.

Steiniger, Michael: 2011. The mouse that roared: How tiny Slovakia could prolong Europe's massive debt crisis. *Christian Science Monitor*, vydáné 12. října 2008, s. 1.

Strmiska, Maxmilián: 2005. *Politické strany moderní Evropy*. PORTÁL: Praha.

The Politics Behind Slovakia's EFSF Vote: 2011. *Stratfor Analysis*, vydáné 1. října 2011, s. 5.

Sychra, Zdeněk: 2009. *Jednotná evropská měna: realizace hospodářské a měnové unie v EU*. MASARYKOVA UNIVERZITA: Brno

Šrein, Zdeněk: 2003. Pakt stability a růstu - vymoženost nebo přežitek eurozóny?. *IIEP*, dostupné na: <http://www.ieep.cz/seminare/ds0303.pdf>, 29. 3. 2012.

Thygesen, Niels: 1989. The Delors Report and European economic and monetary union. *International Affairs*. Vol. 65, Issue 4, s. 637-652.

Vanthoor, Willem Frans Victor: 2002. *A Chronological History of the European Union 1946-2001*. EDWARD ELGAR: Cheltenham.

Veber, Václav: 2004. *Dějiny sjednocené Evropy*. NLN: Praha.

What Remedy for Ostslump?: 1991. *The Economist*, vydáné 11. 5. 1991, s. 65.

Slovakia Newest Member of Euro Zone: 2009. *World Trade*. Vol. 22, Issue 2, s. 12.

Zlámalová, Lenka: 2010. Eurozóna se časem rozpadne, tvrdí finanční historik Marsh. *Lidovky.cz*. 25. 4. 2010, dostupné na: http://byznys.lidovky.cz/eurozona-se-casem-rozpadne-tvrdi-financni-historik-marsh-pmd-/statni-pokladna.asp?c=A100424_160101_statni-pokladna_kim, 29. 3. 2012.

Zlý, Bohumír: 1997. *Evropská Unie a integrační procesy od A až do Z výkladový slovník*. MONTANEX: Praha.

Prameny

Businessinfo.cz, dostupné na: www.businessinfo.cz

Evropská centrální banka, dostupné na: www.ecb.int

City A. M., dostupné na: www.cityam.com

Česká národní banka, dostupné na: www.cnb.cz

E15.cz, dostupné na: www.e15.cz

Euroskop.cz, dostupné na: www.euroskop.cz

Eurostat, dostupné na: www.epp.eurostat.ec.europa.eu

Evropská komise, dostupné na: www.ec.europa.eu

Finmag, dostupné na: www.finmag.cz

FXstreet.cz, dostupné na: www.fxstreet.cz

Lighthouse Investment Management, dostupné na: www.lighthouseinvestmentmanagement.com

Makléřská-zkouška.cz, dostupné na: www.maklerska-zkouska.cz

Ministerstvo financí ČR, dostupné na: www.mfcr.cz

Ministerstvo financí Slovenské republiky, dostupné na: www.finance.gov.sk

Národná banka Slovenska, dostupné na: www.nbs.sk

Sagit, dostupné na: www.sagit.cz

The Economist, dostupné na: www.economist.com

Vláda ČR, dostupné na: www.vlada.cz

7 RESUMÉ

My bachelor thesis deals with the European Monetary Union on the development of the European Monetary Union and addresses the particular status of the four selected countries after joining the euro area. Specifically, the Slovakia, Greece, Spain and Germany. The work contains a theoretical part, which explains the fundamental principles of the monetary union, what are its functions, and also mentions the optimum currency area, which is often compared to the euro area. After the theoretical part of my work, already followed by other chapters that deal with the very creation of the European Monetary Union. The paper presents the most important milestones for the creation of European Monetary Union, such as the Delors Report, the Maastricht Treaty. The Maastricht Treaty was the most important milestone in terms of a European Monetary Union. This contract shall also state the Maastricht criteria, which is necessary for entry into the euro area countries and are also listed in the contract phase of the integration process. Further work is in reference to the Stability and Growth Pact, adopted in 1997 and the European Central Bank, which represents all the euro area, and also includes the important position. In particular, mentioning the states that are now faced with economic problems within the euro area. The most extensive part of my work deals with a comparison of four states where I highlight the differences between them and to the analysis of these four states from which would come after, the main objective of my work.

States are indeed different, but each state had to meet the same rules for euro entry. For each state is therefore, an analysis of when and why they entered the EU or the European Community and later the euro area, I further meet the Maastricht criteria and the situation after the adoption of the single currency. This analysis will help me later, state to determine the aim.

The aim is to show why the euro area at different positions in terms of economy, these countries entered the European Monetary Union under the same conditions.